

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTEERIUM

Riiklik energiatõhususe tegevuskava

Eesti teatis Euroopa komisjonile direktiivi 2012/27/EL Artikli 24 lõike 2 alusel

26.05.2017

SISUKORD

1.	Sissejuhatus	4
2.	Ülevaade riiklike energiatõhususe eesmärkide ja energiasäästu kohta	5
2.1.	Riiklikud energiatõhususe eesmärgid 2020. aastaks	5
2.2.	Energiatõhususe lisaeesmärgid.....	6
2.3.	Primaarenergia sääst.....	7
2.4.	Lõppenergia sääst	7
3.	Poliitikameetmed energiatõhususe direktiivi rakendamiseks.....	8
3.1.	Horisontaalsed meetmed	8
3.1.1.	Energiatõhususkohustuste süsteemid ja alternatiivsed poliitikameetmed (energiatõhususe direktiivi artikkel 7, XIV lisa 2. osa punkt 3.2).....	8
3.1.2.	Energiaauditid ja energiajuhtimissüsteemid (energiatõhususe direktiivi artikkel 8) .	13
3.1.3.	Tarbimise mõõtmise ja arvete koostamine (energiatõhususe direktiivi artiklid 9– 11).....	14
3.1.4.	Tarbijate teavitamise programmid ja koolitus (energiatõhususe direktiivi artiklid 12 ja 17).....	16
3.1.5.	Kvalifitseerimis-, akrediteerimis- ja sertifitseerimissüsteemide kättesaadavus (energiatõhususe direktiivi artikkel 16).....	17
3.1.6.	Energiateenused (energiatõhususe direktiivi artikkel 18)	18
3.1.7.	Energiatõhususe parandamise muud horisontaalsed meetmed (energiatõhususe direktiivi artiklid 19 ja 20).....	22
3.2.	Ehitiste energiatõhusus	23
3.2.1.	Hoonete renoveerimise strateegia (energiatõhususe direktiivi artikkel 4)	23
3.2.2.	Muud energiatõhususe meetmed ehitussektoris	23
3.3.	Avalik-õiguslike asutuste energiatõhusus	24
3.3.1.	Keskvalitsuse hooned (energiatõhususe direktiivi artikkel 5).....	24
3.3.2.	Muude avalik-õiguslike asutuste hooned (energiatõhususe direktiivi artikkel 5).....	24
3.3.3.	Avaliku sektori asutuste ostud (energiatõhususe direktiivi artikkel 6)	24
3.4.	Muud energia lõpptarbimise tõhususe meetmed, sealhulgas tööstuses ja transpordisektoris	25
3.5.	Kütte ja jahutuse tõhususe edendamine.....	27
3.5.1.	Põhjalik hindamine (energiatõhususe direktiivi artikkel 14).....	27

3.5.2.	Muud meetmed, mis tagavad tõhusa kütte ja jahutuse (energiatõhususe direktiivi artikkel 14).....	28
3.6.	Energia muundamine, ülekandmine, jaotamine ja nõudlusele reageerimine	29
3.6.1.	Võrgutariifides ja õigusnormides käsitletavat energiakõhususe kriteeriumid (energiatõhususe direktiivi artikkel 15).....	29
3.6.2.	Nõudlusele reageerimise hõlbustamine ja edendamine (energiatõhususe direktiivi artikkel 15).....	31
3.6.3.	Energiatõhususega arvestamine võrgu kavandamisel ja õigusnormide koostamisel (energiatõhususe direktiivi artikkel 15).....	31
Lisad	32	

1. SISSEJUHATUS

Käesolev teatis on koostatud tulenevalt Eesti kui Euroopa Liidu liikmesriigi teavitamiskohutustest vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu energiatõhususe direktiivile 2012/27/EL (edaspidi direktiiv). Vastavalt direktiivi artikli 24 lõikele 2 esitavad liikmesriigid 30. aprilliks 2014 ja pärast seda iga kolme aasta tagant Euroopa komisjonile riikliku energiatõhususe tegevuskava. Sama direktiivi artikli 24 lõike 1 alusel peab Eesti alates 2013. aastast iga aasta 30. aprilliks andma ülevaate ka senise energiasäästupoliitika rakendamise tulemuslikkusest.

Riikliku energiatõhususe tegevuskava esitamisel peavad riigid järgima energiatõhususe direktiivi artikli 24 lõike 2 ja lisa XIV osa 2 alusel Euroopa komisjoni 22.05.2013 rakendusotsusega C(2013) 2882 kehtestatud riikliku energiatõhususe tegevuskava vormi. Eesti teatise koostamisel on kasutatud rakendusotsuses kohustuslikuna ette nähtud energiatõhususe tegevuskava teatise vormi.

Käesolevas dokumendis on antud ülevaade Eesti energiasäästu eesmärkidest riikliku energiapoliitika raames, seniste meetmete rakendamise tulemuslikkusest ja poliitikameetmetest energiatõhususe direktiivi rakendamiseks.

Eesti energiapoliitika üldsuunda 2020. aastani kirjeldab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumi eestvedamisel koostatud ning Riigikogu poolt 15. juunil 2009 kinnitatud „Energiamajanduse riiklik arengukava aastani 2020¹“. 2016. aasta oktoobris kinnitas Vabariigi Valitsus heaks uue „Energiamajanduse arengukava aastani 2030²“ eelnõu ning saatis selle Riigikogule kinnitamiseks. Uue energiamajanduse arengukava väljatöötamisel on põhjalikult hinnatud erinevaid energiamajanduse arengu stsenaariumeid, sealhulgas energiatõhususe muutuseid mõjutavaid stsenaariumeid aastani 2030 ning visiooni aastani 2050. Kuigi võimalike meetmete mõjusid on põhjalikult hinnatud³, ei ole hetkel tehtud valikuid, kuidas ja milliseid meetmeid tulevikus energiamajanduse arengukava raames rakendatakse.

16. juunil 2016 võeti vastu energiamajanduse korralduse seadus⁴(edaspidi EnKS), millega võetakse üle direktiivi ja mis sätestab muuhulgas abinõud riikliku energiatõhususe eesmärgi saavutamiseks.

¹Energiamajanduse riiklik arengukava aastani 2020:

https://www.mkm.ee/sites/default/files/elfinder/article_files/energiamajanduse_arengukava_2020.pdf

²Energiamajanduse riiklik arengukava aastani 2030 eelnõu:

https://www.mkm.ee/sites/default/files/enmak_2030._elnou_23.10.2014.pdf

³ Kõik uue „Energiamajanduse arengukava aastani 2030“ koostamiseks tehtud analüüsid on avaldatud veebilehel <http://www.energiatalgud.ee/enmak>

⁴ Energiamajanduse korralduse seadus on leitav Riigi Teatajas: <https://www.riigiteataja.ee/akt/EnKS>

2. ÜLEVAADE RIIKLIKE ENERGIATÕHUSUSE EESMÄRKIDE JA ENERGIASÄÄSTU KOHTA

2.1. Riiklikud energiatõhususe eesmärgid 2020. aastaks

- (1) Märkige energiatõhususe direktiivi artikli 3 lõike 1 kohased riiklikud energiatõhususe soovituslikud eesmärgid 2020. aastaks (energiatõhususe direktiivi artikli 3 lõige 1 ja XIV lisa 2. osa punkt 1).

Energiatõhususe ja -säästu valdkonna poliitika on osaks Eesti energiapoliitikast. Eesti energiapoliitika alused on kirjeldatud "Energiamaajanduse riiklikus arengukavas aastani 2020". Kehtiv pikaajaline energiatõhususe eesmärk⁵ aastaks 2020. on kirjeldatud 28.04.2011 Vabariigi Valitsuse poolt heaks kiidetud „Konkurentsivõime kavas „Eesti 2020““. Valitsus seadis tulenevalt Euroopa Liidu Nõukogu soovitusel 2010/410/EL lisa 5. suunisele Eesti 2020. aasta eesmärgiks energia lõpptarbimise taseme säilitamise 2010. aasta tasemel (2866 ktoe ehk 120 PJ, prognoositud). Ka aprillis 2013 Vabariigi Valitsuses heaks kiidetud uuendatud „Konkurentsivõime kava „Eesti 2020““ näeb ette sama energiatõhususe eesmärgi, mille järgi energia lõpptarimine aastal 2020 ei tohi ületada 2010. aasta taset. Statistikaameti andmetel oli energia lõpptarimine Eestis 2010. aastal 119 PJ.

- (2) Kirjeldage eesmärgi oodatavat mõju üldisele primaar- ja lõppenergia tarbimisele 2020. aastal ja selgitage, kuidas ja milliste andmete alusel on see arvatud (*energiatõhususe direktiivi artikli 3 lõige 1*).

Eelmises alapunktis kirjeldatud Eesti energiatõhususe eesmärk on seatud lõppenergia tarbimisena Eesti Statistikaameti mõistes. Arvestades 26.11.2010 Vabariigi Valitsuses heaks kiidetud „Taastuvenergia tegevuskava aastani 2020“ toodud prognoose energia lõpptarbimise baasstsenaariumit (energia lõpptarimine aastal 2020 on 137 PJ) ning energia lõpptarbimise andmeid 2010. aasta kohta tähendab nimetatud eesmärk, et Eesti energiasäästupoliitika rakendamise tulemusena saavutatakse aastal 2020 kokkuhoid energia lõpptarbimises 18 PJ/a ehk 13,1%.

- (3) Esitage andmed primaarenergia hinnangulise tarbimise (üldine ja sektorite kaupa) kohta aastal 2020 (*energiatõhususe direktiivi artikli 24 lõige 2, XIV lisa 2. osa punkt 2*).

Eesmärgi alusel arvatud hinnanguline primaarenergia tarimine aastal 2020 moodustab kokku 272 PJ. Detailsemalt on primaarenergia hinnangulise tarbimise arvutamist kirjeldatud aprillis 2013 komisjonile edastatud Eesti teatises „Eesti energiasäästupoliitika

⁵ Kuigi „Konkurentsivõime kava „Eesti 2020““ kasutab mõistet „riigi energiasäästu eesmärk“, on käesoleva dokumendi terminoloogilise ühtluse tagamiseks siin ja edaspidi selle asemel kasutatud mõistet „energiatõhususe eesmärk“.

eesmärk: Eesti teatis Euroopa komisjonile direktiivi 2012/27/EL Artikli 3 lg 1 ja Artikli 24 lg 1 alusel⁶. Muud olulised hinnangulised andmed energiatootmisest ja -tarbimisest riigis 2020. aastal on kokku võetud alljärgnevas tabelis:

Hinnanguline energiatarbimine 2020. aastal	Kogused, PJ
Primaarenergia kogutarbimine 2020. aastal	272
Elektrienergia tootmises kasutatavate kütuste energia (elektri tootmisel soojuselektrijaamas)	82,1..93,0
Elektrienergia toodang (elektri tootmisel soojuselektrijaamas)	29,6..31,6
Soojus- ja elektrienergia koostootmisjaamade lähteenergia	25,4..26,2
Soojus- ja elektrienergia koostootmisjaamade toodang – soojusenergia	5,1..5,6
Soojus- ja elektrienergia koostootmisjaamade toodang – elektrienergia	14,7..14,8
Energia võrgukaod (kõik kütused)	6,1..6,8
Energia lõpptarbimine kokku	119,1
Energia lõpptarbimine – tööstus ja põllumajandus	27,4
Energia lõpptarbimine – transport	38,4
Energia lõpptarbimine – kodumajapidamised	39,5
Energia lõpptarbimine – teenused	13,8

2.2. Energiatõhususe lisaeesmärgid

Loetlege kõik riiklikud lisaeesmärgid, mis on seotud kas kogu majanduse või konkreetsete sektorite energiatarbimisega (energiatõhususe direktiivi XIV lisa 2. osa punkt 1).

Käesolevas teatises ei käsitleta direktiivi 2010/31/EL rakendamisega seotud teemasid, sh liginullenergiahoonetega seotud eesmärke.

Muid riiklikke lisaeesmärke, mis on seotud konkreetsete sektorite energiatarbimisega, on kirjeldatud riigi „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskavas 2014-2020“⁶. Dokument kirjeldab peatükis 2.6.2.1. rakenduskava tulemusnäitajaid (nt arvestuslik keskmine energiasääst rekonstrueeritud kortermajades) ja peatükis 2.6.3.5. rakenduskava

⁶ <https://www.struktuurifondid.ee/sites/default/files/rakenduskava.pdf>

väljundnäitajaid (nt renoveeritud tänavavalgustuspunktide arv, rekonstrueeritud hoonete pindala, liginullenergiahoone ehitusprojektide arv, arvestuslik CO₂ vähenemine aastas).

2.3. Primaarenergia sääst

Esitage ülevaade aruande koostamise ajaks saavutatud primaarenergia säästu kohta ja prognoos eeldatava säästu kohta 2020. aastaks (*energiatõhususe direktiivi artikli 3 lõige 1, artikli 24 lõige 2, XIV lisa 2. osa punkti 2 alapunkt a*).

Ülevaade primaar- ja lõppenergia säästu prognoosidest on koondatud alljärgnevasse tabelisse:

	Primaarenergia sääst (PJ)	Lõppenergia sääst (PJ)
2012 – saavutatud		4..6
2016 – prognoos		12
2020 – prognoos	18..20	18

2.4. Lõppenergia sääst

(1) Kooskõlas direktiiviga 2006/32/EÜ esitage esimeses ja teises riiklikus energiatõhususe tegevuskavas teave saavutatud lõppenergia säästu kohta ning prognoos lõppenergia säästu kohta 2016. aastal (*direktiivi 2006/32/EÜ artikli 4 lõiked 1 ja 2; energiatõhususe direktiivi XIV lisa 2. osa punkti 2 alapunkt b*).

Üldine teave saavutatud lõppenergia säästu kohta ning prognoos lõppenergia säästu kohta 2016. aastal on antud punktis 2.3.

(2) Kooskõlas direktiiviga 2006/32/EÜ esitage esimeses ja teises riiklikus energiatõhususe tegevuskavas lõppenergia säästu arvutamiseks kasutatud mõõtmis- ja/või arvutusmetoodika (*energiatõhususe direktiivi XIV lisa 2. osa punkti 2 alapunkti b teine lõik*).

Primaar- ja lõppenergia tarbimise säästu väljaselgitamiseks kasutati MKMis välja töötatud arvutusmudeleid, mida on varasemalt rakendatud komisjonile esitatud teatiste [*Eesti taastuvenergia tegevuskava aastani 2020 (2010), Eesti energiasäästupoliitika eesmärk: Eesti teatis Euroopa komisjonile direktiivi 2012/27/EL Artikli 3 lg 1 ja Artikli 24 lg 1 alusel (2013)*] koostamisel ning riiklikku energiastatistikat [Statistikaameti andmeid energiatarbimise kohta].

Nimetatud mudelid põhinevad energiatarbimise prognoosil sektorite kaupa võttes arvesse lõppenergia tarbimist minevikus ja võimalike energiasäästumeetmete panust. Alates 2013. aastast rakendatud mudelites on lõppenergia tarbimise arvutamisel arvestatud seoseid

kliimaatiliste olude, majanduse arenguga, hoonete rekonstrueerimise aktiivsusega, uusehituse ja hoonete kasutusest väljalangemise aktiivsusega.

Primaarenergia säästu arvutamisel on arvestatud energia kadusid ja energia muundamist energiasektoris lähtudes prognoositavatest muutustest energiasektoris (nt muutused põlevkivi kasutamise struktuuris, koostootmisjaamade rakendamisel, muutused elektri ja soojuse tootmise struktuuris, muutused jaotus ja ülekandevõrkude kadudes).

Saavutatud sääst lõppenergia tarbimisel on arvatud 2009. aastal koostatud 2012. aasta lõppenergia tarbimise baasprognoosi ja kliimaandmete alusel normeeritud 2012. aasta energiatarbimise vahena. 2016. ja 2020. aasta prognoositavad lõppenergia säästu väljaselgitamise aluseks olid järgmised andmed:

- 2009. aastal koostatud lõppenergia tarbimise baasprognoos aastateks 2016 ja 2020;
- 2013. aastal koostatud energiatõhususe stsenaariumi alusel arvatud lõppenergia tarbimise prognoos aastateks 2016 ja 2020;
- hinnanguline riiklike meetmete osakaal ellu rakendatavates energiasäästumeetmete kogumis.

3. POLIITIKAMEETMED ENERGIATÕHUSUSE DIREKTIIVI RAKENDAMISEKS

3.1. Horisontaalsed meetmed

3.1.1. Energiatõhususkohustuste süsteemid ja alternatiivsed poliitikameetmed (energiatõhususe direktiivi artikkel 7, XIV lisa 2. osa punkt 3.2)

(1) Esitage teave üldise energiasäästu kohta kohustusperioodil, et saavutada artikli 7 lõike 1 kohaselt seatud eesmärk, ning vajaduse korral ka teave artikli 7 lõigetes 2 ja 3 loetletud võimaluste kasutamise kohta (*energiatõhususe direktiivi artikkel 7, XIV lisa 2. osa punkti 2 alapunkt a*).

Üldine energiasääst kohustusperioodil, et saavutada artikli 7 lõike 1 kohaselt seatud eesmärk, moodustab Eestis ajavahemikul 1.01.2014-31.12.2020 kokku **9468 GWh**.

Eesti rakendab artikli 7 lõigetes 2 ja 3 loetletud võimalusi direktiivis ette nähtud piirides. Võimalused üldise energiatõhususkohustuse leevendamiseks on alljärgnevad:

- artikkel 7 lõige 2 punkt a (energiatõhususkohustuse määra vähendamine kohustuse rakendamise esimestel aastatel). Rakendades seda leevendusmeetet võib üldist energiasäästu kohustusperioodil vähendada kokku **1972 GWh**.
- artikkel 7 lõige 2 punkt b (tööstuslike direktiivi 2003/87/EÜ I lisas loetletud tegevusalade välistamine müüdnud energia koguse arvutamisel). Euroopa Liidu heitkogustega kauplemise süsteemi kuulub Eestis 9 tööstuslikku kaitist, nende summaarne energiatarbimine 2012. aastal moodustas Statistikaameti andmetel⁷ kokku **2294 GWh**.

⁷ Andmed saadud Statistikaametile tehtud eraldi päringu tulemusena

- artikkel 7 lõige 2 punkt c (energia muundamise, jaotuse ja ülekande sektorites saavutatud energiasäästu arvestamine). Eesti Arengufondi poolt läbi viidud kaugkütte energiasäästu uuringust selgub, et tänastes kaugküttepiirkondades on suured trassikaod (keskmine kadu 21%) ning suurem osa töötavatest katelseadmetest on vanad. Sellest lähtudes on energiasäästu potentsiaal kaugküttevõrkudes märkimisväärne. Uuringu tulemuste järgi on soojustrasside täielikust renoveerimisest saavutatav potentsiaalne energiasääst kuni **542 GWh**.
- artikkel 7 lõige 2 punkt d (varajase tegevuse arvestamine). Varajaste tegevuste võimaliku arvestamise kohta kavandab Eesti täpsustatud teabe esitamist direktiivi artikli 7 lõike 3 alusel esitatavas teatises.
- arvestades artikli 7 lõikes 3 sätestatud piirangut ei või üldist energiatõhususkohustust vähendada enam kui **2367 GWh**.

Rakendades eelnevas lõigus loetletud võimalusi ja piirangut, on Eesti üldiseks energiatõhususkohustuseks ajavahemikul 2014-2020 7101 GWh.

(2) Kirjeldage lühidalt artikli 7 lõike 1 kohast riiklike energiatõhususkohustuste süsteemi ning lisage teave selle kohta, kuidas on tagatud järelevalve ja kontroll (*energiatõhususe direktiivi artikli 7 lõiked 1 ja 6, artikli 20 lõige 6 ja XIV lisa 2. osa punkt 3.2*).

Energiatõhususkohustuste süsteemi rakendamise alused sätestatakse energiamajanduse korralduse seaduses. EnKS peatükk 6 sätestab:

- Üldise energiatõhususkohustuse mahu kehtestaja, kelleks on Vabariigi Valitsus;
- Üldise energiakohustustuste vähendamise;
- Üldise energiatõhususkohustuse täitjad;
- Poliitikameetmete liigid üldise energiatõhususkohustuse täitmisel ja nõuded poliitikameetmetele. Poliitikameetmete liigid võivad olla muuhulgas järgmised:
 - saastetasud ja aktsiisid, millel on energia lõpptarbimist vähendav mõju;
 - rahastamiskavad riigieelarve seaduse tähenduses, mis aitavad rakendada energiatõhusat tehnoloogiat või meetodeid ja millel on energia lõpptarbimist vähendav mõju;
 - õigusaktid, mis aitavad rakendada energiatõhusat tehnoloogiat või meetodeid ja millel on energia lõpptarbimist vähendav mõju;
 - vabatahtlikud kokkulepped, mis aitavad rakendada energiatõhusat tehnoloogiat või meetodeid ja millel on energia lõpptarbimist vähendav mõju;
 - standardid ja tehnilised normid, mille eesmärgiks on parandada toodete, teenuste, hoonete, sõidukite energiatõhusust;
 - energiamärgistuse süsteemid;
 - koolitus ja haridus, mis aitavad rakendada energiatõhusat tehnoloogiat või meetodeid ja millel on energia lõpptarbimist vähendav mõju.

- Energiasäästumeetmete tulemuslikkuse arvestamise;
- Suure energiaettevõtte (eelkõige võrgu- ja kütuse müügi ettevõtja) teabe andmise kohustuse;
- Energiatõhususkohustuse jaotuskava;
- Poliitikameetmete rakendamise tulemuslikkuse seiret korraldab energiasäästu koordinaator ja selle aluseks on ettevõtete aastaaruanded;
- Riikliku järelevalve teostajad on Konkurentsiamet ja Tehnilise Järelevalve Amet.

(3) Esitage teave artikli 7 lõike 9 ja artikli 20 lõike 6 rakendamiseks võetud alternatiivsete poliitikameetmete kohta, sealhulgas teave järelevalve ja kontrolli ning samaväärsuse tagamise kohta (*energiatõhususe direktiivi artikli 7 lõiked 9 ja 10, artikli 20 lõige 6 ja XIV lisa 2. osa punkt 3.2*).

Kohustusperioodil Eestis rakendatavateks alternatiivseteks poliitikameetmeteks on:

1. Energiamaksud (elektrienergia, maagaasi ning erinevate kütuste aktsiisid ja käibemaksud);
2. Keskkonnatasud (CO₂-maksud ja erinevad ressursitasud);
3. Rahastamiskavad.

Alternatiivsete poliitikameetmete prognoositud panus direktiivi artikli 7 lõike 1 teises lõigus esitatud nõuete täitmiseks on kirjeldatud alljärgnevas tabelis.

Poliitikameetmed	Prognoositud energiasääst kogu kohustusperioodi jooksul, GWh
1. Energia- ja CO₂-maksud	
- maagaasi aktsiis ja käibemaks	930
- elektrienergia aktsiis ja käibemaks	752
- kaugküttes kasutatud kütuste aktsiis ja käibemaks	918
- bensiini aktsiis ja käibemaks	1 086
- kerge kütteõli ja diislikütuse aktsiis ning käibemaks	1 992
- küttepuude ja puidujäätmete käibemaks	535
2. Rahastamiskavad	
- korterelamute rekonstrueerimise toetamine	372
- ettevõtete ressursitõhusus	213
- tänavavalgustuse kaasajastamine	54
- erihoolekandeesutuste reorganiseerimine	19
- institutsionaalne arendusprogramm TA asutustele ja	11

kõrgkoolidele	
- investeringute toetamine esmatasandi tervisekeskuste infrastruktuuri tõmbekeskustes	9
- koolivõrgu korrastamise käigus toimuv jätkusuutlike koolide kaasajastamine	7
Kõik meetmed kokku	6 898

Poliitikameetmete tulemuslikkuse prognooside aluseks olnud teave ja info arvutusmeetodite kohta on esitatud uuringus⁸, mis oli lisatud 5.12.2013 Euroopa komisjonile esitatud teatisele „Eesti meetmed energiatõhususkohustuse täitmiseks: Eesti teatis Euroopa komisjonile direktiivi 2012/27/EL Artikli 7 lg 9 ja lisa V punkti 4 alusel“. Energiaaktsiiside puhul on arvestatud aktsiisimäärade tõstmisega, mis olid seadusena jõustunud hiljemalt 28.04.2017 alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse⁹ muudatustega.

Tabelist nähtub, et kavandatud alternatiivsed poliitikameetmed ei kata kogu kohustust, mis on nõutav artikli 7 lõike 1 alusel ning artikli 7 lõigetes 2 ja 3 sätestatud võimalusi ja piiranguid arvestades. Eesmärgi (leevendusmeetmeid arvestades 7101 GWh kogu kohustusperioodi jooksul) saavutamiseks puuduva osa katmiseks kaalutakse järgmiseid võimalusi:

- 1) täiendavate rahastamiskavade rakendamine;
- 2) energia- ja CO₂-maksude muutmine;
- 3) energiatõhususkohustuste süsteemi rakendamine.

(4) Vajaduse korral esitage avaldatud andmed energiasäästu kohta, mis on saavutatud energiatõhususkohustuste süsteemi rakendamise tulemusel (*energiatõhususe direktiivi artikli 7 lõiked 6 ja 8 ning XIV lisa 2. osa punkti 2 alapunkt a*).

Eesti ei ole varasemalt rakendanud energiatõhususkohustuste süsteemi.

(5) Vajaduse korral esitage avaldatud andmed energiasäästu kohta, mis on saavutatud alternatiivsete poliitikameetmete rakendamise tulemusel (*energiatõhususe direktiivi artikli 7 lõige 10, XIV lisa 2. osa punkti 2 alapunkt a*).

Teave meetmete energiasäästu kohta, mis on saavutatud alternatiivsete poliitikameetmete rakendamise tulemusel, esitatakse direktiivi artikli 7 lõike 3 alusel esitatavas teatises.

⁸ http://ec.europa.eu/energy/efficiency/eed/doc/article7/2013_et_eed_article7_et.pdf

⁹ Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seadus, 4.12.2002, <https://www.riigiteataja.ee/akt/124122016020>

(6) Esitage andmed riiklike koefitsientide kohta, mis on valitud vastavalt energiatõhususe direktiivi IV lisale (*energiatõhususe direktiivi XIV lisa 2. osa punkt 3.2*).

Eesti lähtub koefitsientide seadmisel direktiivi IV lisast.

(7) Esitage teave kõigi muude meetodite kohta (välja arvatud energiatõhususe direktiivi V lisa punkti 2 alapunktis e esitatud meetod), mida kasutatakse energiasäästu eluea arvessevõtmisel, ja selgitage, kuidas on tagatud, et need meetodid tagavad vähemalt samaväärselt kokkuhoiu (*energiatõhususe direktiivi V lisa punkti 2 alapunkt e*).

Ülevaade direktiivi artikkel 7 lõikes 10 ja V lisa sätestatud kriteeriumide planeeritava täitmise kohta anti Eesti poolt Euroopa komisjonile teatises¹⁰ ja sellele lisatud uuringus, mis esitati komisjonile 5.12.2013.

Majandus- ja taristusministri 26.10.2016 vastu võetud määruses nr 65 „Energiasäästu arvutamise eeskiri“¹¹, kirjeldatakse erinevaid lubatavaid energiasäästu arvutamise meetodikaid ja aluseid energiasäästu eluea arvestamise kohta. Energiasäästu arvutamise meetodid on järgnevad:

- eeldatava säästu meetod;
- mõõdetud säästu meetod;
- suhtelise säästu meetod;
- küsitluse alusel määratud säästu meetod.

Energiasäästu arvutamisel võetakse arvesse säästu eluiga. Vastavalt määrusele nr 65, võib seda teha:

- kõikide üksikmeetmete energiasäästu, mis saavutatakse üksikmeetme rakenduskuupäeva ja 2020. aasta 31. detsembri vahel, liitmisel;
- muud energiasäästu arvutamise meetodit rakendades, mille tulemusena saadakse hinnanguliselt sama suur summaarne energiasääst, kui eelnevas punktis kirjeldatud meetodit rakendades. Sel juhul tuleb tagada, et kasutatava muu meetodiga arvutatud energiasäästu kogusumma ei ületaks seda energiasäästu kogusummat, mis saadakse liites kokku kõikide üksikmeetmete energiasäästu, mis saavutatakse üksikmeetme rakenduskuupäeva ja 31. detsembri 2020. aasta vahel.

¹⁰ Eesti meetmed energiatõhususkohustuse täitmiseks: Eesti teatis Euroopa komisjonile direktiivi 2012/27/EL Artikli 7 lg 9 ja lisa V punkti 4 alusel

¹¹ Energiasäästu arvutamise eeskiri on leitav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/128102016018>

3.1.2. Energiaauditid ja energijuhtimissüsteemid (energiatõhususe direktiivi artikkel 8)

Esitage ülevaade energiaauditite ja energijuhtimissüsteemide edendamiseks kavandatud või juba võetud meetmete kohta, sealhulgas teave läbiviidud energiaauditite arvu kohta, täpsustades eraldi suurtes ettevõtetes läbiviidud auditite arvu, suurte ettevõtete koguarvu liikmesriigi territooriumil ja äriühingute arvu, mille suhtes kohaldatakse energiatõhususe direktiivi artikli 8 lõiget 5 (energiatõhususe direktiivi XIV lisa 2. osa punkt 3.3).

Energiaauditite ja energijuhtimissüsteemide edendamiseks on senini ette võetud järgmised meetmed:

- Eesti seadusandlusesse võeti üle direktiivi artikkel 8 energiamajanduse korralduse seaduse jõustumisega 2016. aastal. EnKS peatükk 7, paragrahv 27 sätestab nõuded energiaauditite ja energijuhtimissüsteemidele;
- miinimumnõuete kehtestamine energiaauditite majandus- ja taristusministri määrusega¹²;
- nõuete sätestamine elamute energiaauditite majandus- ja kommunikatsiooniministri määruses¹³;
- energiaaudiitorite kutseomistamise süsteemi käivitamine ja arendamine. Täpsem teave kutsete omistamise süsteemist on antud Eesti Kütte- ja Ventilatsiooniinseneride Ühenduse kodulehel¹⁴;
- erinõuete kehtestamine energiaaudititega tegelevatele ettevõtetele ehitusseaduse alusel. Kõik energiaaudititega tegelevad ettevõtted peavad omama lepingulist suhet energiaaudiitori kutsekvalifikatsiooniga isikuga ja kehtivat registreeringut majandustegevuse registris¹⁵. Energiaaudititega tegelevate ettevõtete loetelu on avaldatud sihtasutus Kutsekoda kodulehel¹⁶;
- korterelamute energiaauditite riiklik toetamine. Toetuse andmise tingimused on sätestatud majandus- ja kommunikatsiooniministri määruses¹⁷, toetuseid väljastas SA KredEx;

Ülevaade teostatud energiaauditite arvust on koondatud alljärgnevasse tabelisse:

riikliku energiatõhususe tegevuskavaga hõlmatud ajavahemiku jooksul tehtud energiaauditite arv (direktiivi XIV lisa 2. osa punkti 3.3 alapunkt a):	87 ¹⁸
--	------------------

¹²Majandus- ja taristusministri 22.12.2016 määrus nr 76, <https://www.riigiteataja.ee/akt/123122016003>

¹³ Majandus- ja kommunikatsiooniministri 04.03.2014 määrus nr 16 „Elamu energiaauditi aruande vorminõuded ja väljastamise kord“, <https://www.riigiteataja.ee/akt/111032014004>

¹⁴ <http://www.ekvy.ee/et/kutse-andmine/energiatõhususe-kutse>

¹⁵ <http://mtr.mkm.ee/>

¹⁶ <http://www.kutsekoda.ee/et/kutseregister/kutsetunnistused> ;

¹⁷ Majandus- ja kommunikatsiooniministri 12.06.2008 määrus nr 48 „Energiaauditi ja ehitise ekspertiisi tegemise ning ehitusprojekti koostamise toetamise tingimused ja kord“, <https://www.riigiteataja.ee/akt/105042012008?leiaKehtiv>

¹⁸ KredEx'i andmed 26.04.2017 seisuga. Ülejäänud juhtudel on auditid koostatud juba varem.

- ajavahemikul 2014-2017 teostatud energiaauditid (hõlmab vaid SA KredEx toetatud hoonete energiaauditeid)	
sama ajavahemiku jooksul suurettevõtetes tehtud energiaauditite arv (direktiivi XIV lisa 2. osa punkti 3.3 alapunkt b)	info puudub
vabatahtliku kokkuleppe kava raames energiaauditeid korraldavate suurettevõtete arv (direktiivi XIV lisa 2. osa punkti 3.3 alapunkt c)	0 ¹⁹
Suurettevõtete koguarv	Ligikaudu 270 ²⁰

3.1.3. Tarbimise mõõtmine ja arvete koostamine (energiatõhususe direktiivi artiklid 9–11)

Kirjeldage tarbimise mõõtmisel ja arvete koostamisel rakendatavaid meetmeid või selleks kavandatud meetmeid, mis on vastu võetud või kavas vastu võtta (energiatõhususe direktiivi artiklid 9, 10 ja 11, XIV lisa 2. osa punkti 2 esimene lause).

Oluline osa direktiivis sätestatud nõuetest on juba rakendatud olemasolevates õigusaktides. Direktiivi artiklid 9, 10 ja 11 on üle võetud EnKS peatükiga 5, mis sätestab nõuded energiatarbimise mõõtmisele ja teabe esitamisele lõpptarbijapoolse energiatarbimise parandamiseks.

Tarbimise mõõtmisel ja arvete koostamisel on õigusaktides rakendatud järgmised meetmed:

- **Elektrituruseadus (ELTS)**²¹ – sätestab mõõtmise alused ja nõuded elektriarvetele. Nendest olulisemad on:
 - võrguettevõtja tagab tema võrku siseneva ja sealt väljuva elektrienergia koguse kindlaksmääramise, mõõteandmete kogumise ja nende töötlemise õigusaktis sätestatud tehniliste nõuete kohaste mõõteseadmete abil ning kooskõlas õigusakti ja võrguteenuse osutamise lepinguga (ELTS §67 lg 1). Mõõteseadmete tehnilised nõuded sätestab võrgueeskiri²². Võrgueeskirja §39 sätestab alla 1000 V pingel elektri tarbimise korral mõõteseadme suhtes kohaldatavad nõuded. Kui tarbija liitumispunkti kaitse on kuni 63 A, peab mõõteseadme võimaldama mõõta aktiivenergiat kilovatt-tundides ning alates 1. jaanuarist 2017. a peab mõõteseadme võimaldama aktiivenergiat

¹⁹ Eestis puuduvad vabatahtliku kokkuleppe kavad, mille raames oleks korraldatud energiaauditite suurettevõtetes.

²⁰ Äriregistri andmed 2016. aasta seisuga. Ettevõtete arv on ligikaudne, kuna töötajate arv, käive ja aastabilansi kogumaht võib olla tegevuskava avaldamiseks muutunud.

²¹ Elektrituruseadus 11.02.2003, <https://www.riigiteataja.ee/akt/12894671?leiaKehtiv>

²² Vabariigi Valitsuse 26.06.2003 määrus nr 184 „Võrgueeskiri“, <https://www.riigiteataja.ee/akt/129122012061?leiaKehtiv>

mõõta kauglugemisseadmega. Üle 63 A liitumispunkti kaitsega tarbijatel peab alates 1. jaanuarist 2013. a mõõteseade võimaldama mõõta aktiivenergiat ja reaktiivenergiat kauglugemisseadmega. Ühtlasi on sätestatud tingimus, et alates 1. jaanuarist 2017. a tuleb igas korteris mõõta aktiivenergiat kauglugemisseadmega. Võrgueeskirja §42 lõige 7 punkti 1 järgi peab kauglugemisseade võimaldama andmesidevõrgu kaudu edastada võrguettevõtjale vähemalt üks kord ööpäevas igal kauplemisperioodil registreeritud tarbimise näitused;

- võrguettevõtja tagab võrguteenuse kasutaja teavitamise mõõtmise tulemustest ja nende alusel teostatud võrguteenuste eest maksmisele kuuluva tasu arvestusest kooskõlas õigusakti ja asjakohase lepinguga (ELTS §67 lg 5);
 - Eestis on elektriturul kasutusel andmevahetusplatvorm. Andmevahetusplatvorm on digitaalne keskkond, mille kaudu toimub elektriturul andmevahetus mõõteandmete edastamiseks ning turuosalise seadusega pandud kohustuste täitmiseks. Andmevahetusplatvormi toimimise alused on sätestatud ELTS §42¹ ja võrgueeskirjas (peatükk 7¹);
 - Tarbijatele esitatava arve nõudmised ning koos arvega esitatavad andmed on kirjas ELTS 75¹.
 - Oma tarbimise kohta saab tarbija infot andmevahetusplatvormi kaudu (võrgueeskiri §45⁶ lõige 3 punkt 4).
- **Maagaasiseadus**²³ (MGS) – reguleerib maagaasi impordi, ülekande, jaotamise ja müügiga seonduvaid tegevusi gaasivõrgu kaudu ning võrguga liitumist. Nendest olulisemad on:
- Võrguettevõtja tagab võrgust tarbitud gaasikoguste mõõtmise, mõõteandmete kogumise ja töötlemise ning peab sellekohast arvestust (MGS §24 lõige 1);
 - Gaasiettevõtja esitab tarbijale arve tarbitud maagaasi ja võrguteenuse eest vähemalt ühe korra kuu jooksul, välja arvatud juhul, kui tarbijaga on kokku lepitud teisiti. Arve esitamise eest lisatasu ei võeta. (MGS §9 lg 5).
- **Kaugkütteseadus**²⁴ (KKütS) – reguleerib soojuse tootmise, jaotamise ja müügiga seonduvaid tegevusi kaugküttevõrgus. Võrguettevõtja peab korraldama võrgust tarbitava soojuse koguste mõõtmise ja pidama sellekohast arvestust (KKütS §15 lg 1). Olulisteks kaugkütteseade tarbijateks on korterelamud, kulude jaotamine toimub neis korteriühistuseaduse või korteriomandi seaduse alusel. Nendes seadustes on sätestatud põhimõte, et kulude jaotamine toimub proportsionaalselt korteri suurusega, kuid majaelanikud võivad kokkuleppel muuta kulude jaotamise põhimõtet (nt siis kui nad rakendavad individuaalset kuluarvestust).

²³ Maagaasiseadus 29.01.2003, <https://www.riigiteataja.ee/akt/12796948?leiaKehtiv>

²⁴ Kaugkütteseadus 11.02.2003, <https://www.riigiteataja.ee/akt/112072014060?leiaKehtiv>

Lisaks on MKM algatusel läbi viidud uuring, mis käsitleb kulude jaotamise põhimõtete kujundamist individuaalse kuluarvestuse rakendamisel. Uuring on avaldatud SA KredEx veebilehel²⁵.

3.1.4. *Tarbijate teavitamise programmid ja koolitus (energiatõhususe direktiivi artiklid 12 ja 17).*

Esitage teave meetmete kohta, mis on vastu võetud või kavandatud, et edendada ja hõlbustada VKEde ja kodutarbijate tõhusat energia kasutamist (*energiatõhususe direktiivi artiklid 12 ja 17, XIV lisa 2. osa punkti 2 esimene lause*).

Vastu võetud meetmed, et edendada ja hõlbustada kodutarbijate tõhusat energia kasutamist:

- toetuskeemid korterelamute rekonstrueerimiseks, mille esmaseks eesmärgiks on tagada nende energiatõhusus. Riigi poolt korraldatud toetuskeemide raames pakutakse soodustingimustel laene, käenduseid ja toetuseid. Võimalikele kasusaajatele pakutakse infot toetuskeemide kohta SA KredEx kodulehel²⁶. Toetuskeemide rakendamisel osalevad aktiivselt ka Eesti suurimad pangad (Swedbank, SEB Pank), sest sageli täidetakse kasusaajate poolne omafinantseeringu nõue pangalaenu abil;
- toetuskeemid väikeelamute energiatõhususe parendamiseks. Võimalikele kasusaajatele pakutakse infot toetuskeemide kohta SA KredEx kodulehel²⁷;
- läbi on viidud kampaaniaid elanike teavitamiseks energiasäästust, näiteks Energiatarga kampaania²⁸;
- eluaseme renoveerimiseks võetud laenude intresside tulumaksust vabastamine tulumaksuseaduse § 25 lg 1 ja 2 alusel. Teavet maksusoodustuse kasutamise kohta pakutakse Maksu- ja Tolliameti veebilehel²⁹;
- täiendavalt on energiaettevõtted välja arendanud tarbijatele suunatud teabekeskonnad, nendega saab tutvuda energiaettevõtete veebilehtedel³⁰.

VKEde tõhusat energia kasutamist edendatakse läbi meetmete, mille üldiseks eesmärgiks on tõsta ettevõtete keskkonnateadlikkust. Ettevõtetele korraldatakse infopäevi, samuti

²⁵ Kütteenergia tarbimise vähendamine korterelamutes läbi tarbijate teadlikkuse tõstmise ja käitumisharjumuste muutmise, tuginedes individuaalse küttekulu mõõtmisele, http://www.kredex.ee/public/Uuringud/Allokaatorid_uuring_191112.pdf

²⁶ <http://www.kredex.ee/korteriuhistu/korteriuhistu-laenud-ja-toetused/renoveerimislaen-3/>,
<http://www.kredex.ee/korteriuhistu/korteriuhistu-laenud-ja-toetused/korterelamulaenu-kaendus/>,
<http://www.kredex.ee/korteriuhistu/korteriuhistu-toetused/rekonstrueerimise-toetus/>

²⁷ <http://www.kredex.ee/eramaja/>, <http://www.kredex.ee/eraisik/eraisiku-laenud-ja-teenused/kodutoetus-lasterikastele-peredele-2/>

²⁸ <http://energiatark.ee/>

²⁹ <http://www.emta.ee/index.php?id=26872>

³⁰ Vt näiteks <http://www.soojus.ee/vaart-info/energiasaast/>, <https://www.energia.ee/et/tark-tarbimine/kokkuhoid>

jagatakse teavet internetis³¹. Keskkonnaministeerium rakendab meetet „Ettevõtete ressursi-tõhusus“ ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskavas 2014-2020 ette nähtud vahenditest. Meetme alla kuulub neli tegevust: teadlikkuse tõstmine, spetsialistide koolitamine, auditite ehk ressursikasutuse analüüside tegemine ja investeerimine. Nende tegevuste sihtgrupiks on kõik ettevõtted fookusega väikese ja keskmise suurusega ettevõtetele ning töötlevale tööstusele.³²

3.1.5. Kvalifitseerimis-, akrediteerimis- ja sertifitseerimissüsteemide kättesaadavus (energiatõhususe direktiivi artikkel 16)

Esitage teave olemasolevate või kavandatavate sertifitseerimis- ja akrediteerimissüsteemide või samaväärsete kvalifikatsioonisüsteemide kohta (sh koolituskavade kohta) energiateenuseosutajate, energiaauditite, energeetikajuhtide ning direktiivi 2010/31/EL artikli 2 punktis 9 määratletud energiamõjuga ehitusdetailide paigaldajate jaoks (energiatõhususe direktiivi artikkel 16, XIV lisa 2. osa punkt 3.7).

Kohustus reguleerida kutsetegevust nii energeetika kui ka ehituse valdkondades tuleneb kutseeadusest³³ (KutS). Kutsesüsteemi osalised on ära nimetatud ning nende ülesanded kirjeldatud kutseeaduse 2. peatükis „Kutsesüsteemi osalised“. Sellest lähtuvalt on ühtse ja korrastatud kutsesüsteemi eest vastutav Haridus- ja Teadusministeerium ning reguleeritav kutsetegevuse valdkondade loetelu on kehtestatud § 8 lõike 6 alusel Vabariigi Valitsuse 11. detsembri 2008. a määrusega nr 165 „Kutsetegevuse valdkondade loetelu, kutsenõukogude nimetused, moodustamise ja lõpetamise kord, töökorraldus ning kutsenõukogusse institutsioonide esindajate nimetamise kord ja nende volituste kestus“.³⁴ Nimetatud määruse § 1 (Kutsetegevuse valdkonnad) lõike 2 punktis 1 on sätestatud arhitektuur, geomaatika, ehitus ja kinnisvara ning punktis 2 energeetika, mäe- ja keemiatööstus.

Täpsemalt toimib kutsete omistamise süsteem järgmiselt. Kutseeaduse § 3 alusel moodustab valdkonna eest vastutav minister Kutsenõukogu, mis on kutseeaduse § 4 lõike 3 alusel kutsetegevuse valdkonna töötajate, tööandjate, kutse- ja erialaühenduste ning riigi esindajatest koosnev haldusorgan ja teeb ettepanekuid kutsestandardite väljatöötamiseks ning kinnitab valmis kutsestandardid. Kutsenõukogu töökorraldus on sätestatud kutseeaduse 3. peatükis. Kutsenõukogu koosolekud protokollitakse, millele lisatakse otsustatuga seotud materjalid, sealhulgas kutsenõukogu liikmete kirjalikud seisukohad (KutS § 12 lg 1). Kutset andvate organite kohta avaldab teabe Kutsekoda iga kehtiva kutsestandardi juures.

³¹ <http://eco-net.ee/>, <http://www.ekja.ee/>

³² <http://www.envir.ee/et/eesmargid-tegevused/keskkonnakorraldus/ressursitohusus>

³³ Kutseeadus 22.05.2008, <https://www.riigiteataja.ee/akt/123032015261>

³⁴ Vabariigi Valitsuse määrus nr 165, <https://www.riigiteataja.ee/akt/13091006?leiaKehtiv>

Teistes liikmesriikides kriteeriumite kohaselt välja antud sertifikaatide tunnustamise kindlustab välisriigi kutsequalifikatsiooni tunnustamise seadus.³⁵

Eestis kinnitatud kutsed, mis katavad direktiivi artikli 16 nõudmised, on välja toodud järgnevas nimekirjas:

- Energiateenuse osutajad, energiaaudiitorid ja energeetikajuhid:
 - energiaaudiitor (tase 6), diplomeeritud energiatõhususe spetsialist (tase 7), volitatud energiatõhususe spetsialist (tase 8);
 - elektriinsener (tase 6), diplomeeritud elektriinsener (tase 7), volitatud elektriinsener (tase 8);
 - diplomeeritud soojusenergeetikainsener (tase 7), volitatud soojusenergeetikainsener (tase 8);
 - kütte-, ventilatsiooni- ja jahutuseinsener (tase 6), diplomeeritud kütte-, ventilatsiooni- ja jahutuseinsener (tase 7), volitatud kütte-, ventilatsiooni- ja jahutuseinsener (tase 8);
- direktiivi 2010/31/EL artikli 2 punktis 9 määratletud energiamõjuga ehitusdetailide paigaldajad:
 - krohvija (tase 4);
 - pottsepp (tase 4), pottseppmeister (tase 5);
 - soojuspumpade paigaldaja (tase 4);
 - termiliste päikeseküttesüsteemide paigaldaja (tase 4);
 - keskkonnatehnika lukksepp III;
 - sisetööde elektrik (tasemed 3-5).

Kõikide eelpool loetletud kutsete kutsestandardid on avaldatud Kutsekoja kodulehel³⁶.

3.1.6. *Energiateenused (energiatõhususe direktiivi artikkel 18)*

(1) Esitage teave energiateenuseid edendavate meetmete kohta, mis on vastu võetud või kavandatud. Kirjeldus peab sisaldama hüperlinki veebisaidile, kus on esitatud olemasolevate energiateenuseosutajate loetelu ja nende kvalifikatsioon (*energiatõhususe direktiivi XIV lisa 2. osa punkti 2 esimene lause, XIV lisa 2. osa punkt 3.8*).

Energiateenuste edendamiseks Eestis on rakendatud järgmiseid meetmeid:

- välja töötatud ja rakendatud kutseomistamise süsteem, mille eesmärgiks on luua Eestis energiateenuseid pakkuvate kvalifitseeritud spetsialistide võrgustik. Lähemalt on Eesti kutseüsteemi toimimist kirjeldatud käesoleva dokumendi osas

³⁵ Välisriigi kutsequalifikatsiooni tunnustamise seadus 19.06.2008, <https://www.riigiteataja.ee/akt/12988434?leiaKehtiv>

³⁶ <http://www.kutsekoda.ee/et/kutseregister/kutsestandardid/otsing>

3.1.5, kus on loetletud ka kutsed, mille puhul võib energiateenuste pakkujat pädevaks lugeda;

- energiateenuste turu käivitamiseks on korraldatud korterelamute energiaauditite toetamist. Toetuse andmise tingimused on sätestatud majandus- ja kommunikatsiooniministri määruses³⁷, toetuseid väljastas SA KredEx;
- on teostatud analüüse ja projekte, et aidata kaasa energiateenuste pakkumise võimalike lahenduste rakendamisele Eestis.³⁸

Energiateenuste edendamiseks Eestis on kavas üle võtta direktiivi artikkel 18 nõuded ja jätkata tegevusi energiateenuste pakkujate hea kvalifikatsiooni hoidmiseks, projektipõhist energiateenuste pakkumise arendamist ja tarbijatele energiateenuste usaldusvääruse suurendamist Eestis.

Andmeid erinevatel tegevusaladel tegutsevate ettevõtete kohta leiab Majandustegevuse registrist³⁹, kus ettevõtjad peavad teavitama enda majandustegevusest või kus jagatakse infot tegevusloaga ettevõtjate kohta. Kui ettevõtja energiateenuse osutaja tegutseb ka finantseerimisasutusena, peab tal olema tegevusluba finantseerimisasutusena tegutsemiseks Majandustegevuse registris. 2017. aasta maikuu seisuga tegutseb Eestis 150 finantseerimisasutust.

(2) Esitage riikliku energiateenuste turu kohta kvalitatiivne ülevaade, milles kirjeldatakse praegust olukorda ning visandatakse edasised turusuundumused (*energiatõhususe direktiivi artikli 18 lõike 1 punkt e*).

Eestis ei ole energiateenuseettevõtted (ESCO) oluline turusegment. 2013. aastal viis SA Keskkonnainvesteeringute keskus läbi analüüsi „Energiateenusettevõtete turu käivitamise võimaluste analüüs“, mille tulemusel selgus, et ilma toetusmeetmeta ei pruugi ESCO ärimudel olla Eestis jätkusuutlik, kuid kombinatsioonis toetustega on kontseptsioon potentsiaalselt rakendatav

Alljärgnevalt on tehtud mõned olulisemad väljavõtted sellest uuringust:

Analüüsi ptk 2.4 sissejuhatus:

Eestis on täna vaid mõni ettevõtte, mis reklaamib end energiateenusettevõttena. Ükski neist ei tegutse energiateenusettevõttena selles mõttes, et osutatud teenuste eest tasumine oleks seotud tulevikus saavutatava säästuga. Pigem maksab tellija kinni investeeringu ning kui selle tulemusena tõesti tekib prognoositust suurem energiasääst, siis mõnel juhul jagatakse see kliendi ja energiateenusettevõtte vahel.

Analüüsi ptk-s 2.4 hinnati kliendisegmentide kaupa Eesti olukorda järgmiselt:

³⁷ Majandus- ja kommunikatsiooniministri 12.06.2008 määrus nr 48 „Energiiauditi ja ehitise ekspertiisi tegemise ning ehitusprojekti koostamise toetamise tingimused ja kord“, <https://www.riigiteataja.ee/akt/105042012008?leiaKehtiv>

³⁸ http://www.praxis.ee/wp-content/uploads/2015/08/KEM-FI-eelhindamine_EY_Praxis.pdf

³⁹ <https://mtr.mkm.ee/>

1. Elamuturg. Eluruumid Eestis on eraomanduses, igal korteriomandil on omanik. Väike osa korteritest kuulub riigile või kohalikule omavalitsusele, kuid nende osakaal väheneb. Üürituru suuruseks Eestis loetakse umbes 15%, mis on Euroopa keskmisega võrreldes pigem väike. Enamikus kortermajades on korteriomanike poolt asutatud korteriühistu, mis esindab korteriomanikke ühiselt. Ühistu esindus- ja juhtimisorgan on juhatus, samas on kõrgemaks otsustus- ja juhtorganiks liikmete üldkoosolek, mis võtab otsuseid vastu enamuse otsustusõigusega. Ühistu poolt võetud kohustused on seotud korteriomandiga, st korteriomandi müügi korral jääb kohustus seotuks korteriga ja läheb üle uuele omanikule. Seoses eeltooduga on Eestis piisavad eeldused energiateenusettevõtete tegutsemiseks eluasemeturul. Samas on muud turud energiateenusettevõtetele olnud atraktiivsemad.

2. Äri- ja avaliku sektori hoonete turg. Ka äri sektoris kuuluvad hooned eraõiguslikele omanikele, mistõttu on ka siin kõik eeldused energiateenusettevõtete tegutsemiseks. Avaliku sektori hoonete puhul kuuluvad hooned riigile, kohalikule omavalitsusele või nende poolt asutatud eraõiguslikele äriühingutele. Eeldused energiasäästuprojektide elluviimiseks energiateenusettevõtete mudelit kasutades on olemas, kuid arvestama peab mitmete õiguskeskkonnast tulenevate piirangutega. Ka teenindussektori suur soojuse ja energiatarve tuleneb äri sektori hoonete seisukorrast. Teenindussektor ei ole üldjuhul hoonete omanik, vaid rentnik. Sellest tulenevalt ei ole ka hoone omanikul huvi energiasäästu investeerida, kuna klient on niikuinii sunnitud energiakulud tasuma. Ka siin on energiateenuste turule eeldused olemas, kuid energiateenuste turu areng käib käsikäes kinnisvarasektori arenguga – kui renditavate pindade kvaliteet kasvab (ja energia tarbimise kulu väheneb), siis on rendipindade omanikud sunnitud ka ise energiasäästu investeerima. Täna on Eestis energiateenuste mudelile sarnaseid lahendusi pakutud kaubandus- ja kinnisvaraettevõtetele, Riigi Kinnisvara AS on kasutanud oma pikaajalistes rendilepingutes energiatõhususe klausleid.

3. Tööstusklienditurg. Eesti tööstussektor on väga energiamahukas ja see puudutab nii tööstusprotsesse kui ka -hooneid. Võrdluses Soomega on tööstusharude lõikes tööjõukulude osatähtsus Soomes Eestist suurem, kuid energiakulud on peaaegu kõigis töötleva tööstuse harudes Eestis kõrgemad. Ka Eesti tööstussektoris aitaksid energiateenusettevõtted kliendil vähendada energiakulusid, parandada energiatõhusust, juhtida riske ning tõsta konkurentsivõimet. Täna on Eestis vaid üksikuid näiteid (peamiselt toiduainetetööstuses), kus energiateenust on kasutatud. Eesti puhul on eri ekspertide hinnangul märkimisväärne energiasäästupotentsiaal lisaks tööstusprotsessidele ka tööstushoonetes.

Analüüsi ptk 3.2.1:

Energiasäästuprojektide puhul saab rääkida tendentsist, mille kohaselt kliendid on pigem valmis tegema selliseid projekte, kus esiteks nad mõistavad paremini säästu arvutamise meetodikat ja teiseks on tasuvusajad aktsepteeritavad (lühikesed,

maksimaalselt 5 aastat). Peamised valdkonnad, kus energiasäästu saavutamisel energiateenuseid pakkuvate ettevõtete osalusel rääkida saab, on järgmised:

1. Valgustus, sisaldades nii siseruumide valgustust, välisvalgustust kui ka tänavavalgustust. Projektide sisuks on efektiivsemate ja eri keskkondadesse sobivate lampide ning programmeeritavate ja sensorlampide kasutamine.
2. Kütte-, ventilatsiooni- ja jahutussüsteemid (HVAC). Projektide sisuks on HVAC-süsteemide optimeerimine, soojuspumpade kasutamine, jääksoojuse ära kasutamine jne.
3. Hoonete soojustamine. Projektide sisuks on hoonete energiakulude minimeerimine, kasutades kompleksset renoveerimist – hoonekarbi soojustamine, HVAC-süsteemide paigaldus, akende vahetus, katuse ja keldri soojustamine, taastuvenergia tootmiseseadmete paigaldus (päiksepaneelid katusel) jne.
4. Automaatika- ja kontrollsüsteemid. Projektide sisuks on hoonete ja protsesside juhtimissüsteemide optimeerimine, energia tarbimine soodsama hinnaga ajal, sensorlahendused jne.

Analüüsi ptk 4 kirjeldab olulisemaid tõrkeid energiateenuste pakkumisele Eestis, nendeks on:

- regulatiivsed/administratiivsed probleemid:
 - avaliku sektori investeeringute tegemise võimekus ja bilansivälise investeeringu õiguslikud aspektid;
 - hankimiskogemuse puudumine.
- tehnilised probleemid:
 - klient ei tunne end võrdväärse partnerina, napib eelkõige tehnilist mõistmist ja arusaamist;
 - klientide ebakindlus tuleviku osas;
 - energiateenuste lepingutest tulenevad tehnilised nüansid.
- rahastamisega seotud probleemid:
 - energiasäästualane üldine teadlikkus on madal;
 - energiateenusettevõtete võimekus projekte rahastada;
 - Eesti pankade ja rahastusasutuste jaoks on energiateenuste skeem uudne;
 - klientide umbusk energiateenuste suhtes – puudutab rahalisi garantiisid ning riske.

Täismahus uuringu auranne on avaldatud internetis⁴⁰.

2014. aastal viis Rahandusministeerium koostöös AS-ga PricewaterhouseCoopers Advisors läbi uuringu teemal „Perioodi 2014-2020 ühtekuuluvuspoliitika vahenditest kavandatavate

⁴⁰ http://www.energiatalgud.ee/img_auth.php/0/08/ESCO_analyys.pdf

finantsinstrumentide osalisest eelhindamisest⁴¹. Antud uuringus järeldati, et ESCO kontseptsiooni kasutamine struktuurifondide rahast elamumajanduses vajab täiendavat analüüsi.

2015. aastal viis Ernst & Young Baltic AS koostöös SA-ga Poliitikauuringute Keskus Praxis Keskkonnaministeeriumi tellimusel läbi perioodi 2014–2020 ühtekuuluvuspoliitika vahenditest kavandatavate rahastamisvahendite eelhindamise⁴². Töö käigus hinnati „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014-2020“ meetme 4.3 „Ettevõtete energia- ja ressursitõhusus“ raames rahastamisvahendite kasutamise põhjendatust lähtudes Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 1303/2013 artikli 37 lõikes 2 punktides a kuni g toodud üldistest hindamisülesannetest. Eelhindamise tulemusel jõuti järeldusele, et ettevõtete ressursitõhususe meetme raames pole praeguses turuolukorras rahastamisvahendite rakendamine vajalik ja põhjendatud tulenevalt konkreetsete turutõrgete ja mitteoptimaalsete investeerimisolukordade puudumisest (st kapital on prioriteetsete sektorite ettevõtetele investeringute teostamiseks piisavalt kättesaadav).

3.1.7. *Energiatõhususe parandamise muud horisontaalsed meetmed (energiatõhususe direktiivi artiklid 19 ja 20)*

(1) Märkige esimeses riiklikus energiatõhususe tegevuskavas energiatõhususe direktiivi artikli 19 rakendamiseks võetud energiatõhususe meetmed. Eelkõige esitage loetelu meetmetest, mis on võetud, et kõrvaldada õigusnormidega seotud ja muid tõkkeid energiatõhususe saavutamisele (nt erisuunalised stiimulid mitme omanikuga omandi puhul, riigihanked ja aastaeelarve koostamine, samuti raamatupidamisest tulenevad takistused) (*energiatõhususe direktiivi artikkel 19, XIV lisa 2. osa punkt 3.9*).

Direktiivi artikkel 19 näeb ette, et liikmesriigid hindavad õigusnormidega seotud ja muid tõkkeid energiatõhususe saavutamisele ning vajaduse korral võtavad nende kõrvaldamiseks asjakohased meetmed.

Energiatõhusust puudutavate või mõjutavate õigusnormide toime jälgimine on MKM energeetikaosakonna ülesanne. Seda tööd viiakse läbi pidevalt, valdavalt välja töötamisel olevate õigusaktide või strateegiate eelnõude läbivaatamise ja kommenteerimise teel.

Eesti eluasemeturul ei ole üüritavate eluasemete osatähtsus suur. Üüritud eluasemete osakaal kogu eluasemete arvust on Eestis ligikaudu 15%, valdavalt on eluaseme omanikud ka elanikeks eluasemetel. Majade, sh ridamajade üürimine on vähelevinud. Kortermajade valitsemisel tehakse kortermaja valitsemist puudutavad otsused korteriomanike häälteenamusel. Eeltoodust tulenevalt ei ole omanike ja üürnike huvide erisus Eestis

⁴¹https://energiatalgud.ee/img_auth.php/dd/Rahandusministeerium_Perioodi_2014-2020_%C3%BChtekuuluvuspoliitika_vahenditest_kavandatavate_finantsinstrumentide_eelhindamine_2014.pdf

⁴²http://www.envir.ee/sites/default/files/rahastamisvahendite_eelhindamine_uuring_1.pdf

oluline takistus, mis pärsiks elamute rekonstrueerimist energiatõhusamaks. Täiendavate meetmete rakendamist pole ette näha.

Ärihoonete turg, kus renditavatel pindadel on suurem osatähtsus, toimib üldiselt energiatõhususe saavutamist stimuleerivalt: renditavate pindade pakkujaid on piisavalt palju, et tagada rendilevõtjatele valiku võimalus.

Eestis jätkub keskvalitsuse asutuste hoonete haldamise konsolideerimine, mille aluseid kirjeldab „Riigi kinnisvarategevuse strateegia“⁴³.

(2) Esitage teave riikliku energiatõhususe fondi kohta (energiatõhususe direktiivi artikkel 20, XIV lisa 2. osa punkti 2 esimene lause).

Eestil ei ole riiklikku energiatõhususe fondi.

3.2. Ehitiste energiatõhusus

3.2.1. Hoonete renoveerimise strateegia (energiatõhususe direktiivi artikkel 4)

Esitage hoonete renoveerimise riiklik pikaajaline strateegia (energiatõhususe direktiivi artikli 4 viimane lõik).

Hoonete renoveerimise strateegia esitatakse Euroopa Komisjonile eraldi teatisega.

3.2.2. Muud energiatõhususe meetmed ehitussektoris

Kirjeldage üksikasjalikult hoonete energiatõhususe suurendamise olulisi meetmeid, et saavutada artikli 3 lõikes 1 osutatud riiklikud energiatõhususe eesmärgid (energiatõhususe direktiivi artikli 24 lõige 2, XIV lisa 2. osa punkti 2 esimene lause).

Hoonete energiatõhususe suurendamise olulised meetmed Eestis on rahastamiskavad hoonete rekonstrueerimise toetamiseks ja hoonete energiatõhusust käsitlev riiklik regulatsioon, mille kujundamisel on lähtunud eelkõige hoonete energiatõhususe direktiivist 2010/31/EL.

Vastu võetud olulised rahastamiskavad, et aidata kaasa hoonete energiatõhususe investeeringutele:

- toetuskeemid korterelamute rekonstrueerimiseks, mille esmaseks eesmärgiks on tagada nende energiatõhusus. Riigi poolt korraldatud toetuskeemide raames pakutakse soodustingimustel laene, käenduseid ja toetuseid⁴⁴;
- toetuskeemid väikeelamute energiatõhususe parendamiseks⁴⁵;

⁴³ „Riigi kinnisvarategevuse strateegia“ on avaldatud <http://riigivara.fin.ee/lr1/web/guest/strateegia>

⁴⁴ Vt ka <http://www.kredex.ee/korteriuhistu/korteriuhistu-laenu-ja-toetused/renoveerimislaen-3/>,
<http://www.kredex.ee/korteriuhistu/korteriuhistu-laenu-ja-toetused/korterelamulaenu-kaendus/>,
<http://www.kredex.ee/korteriuhistu/korteriuhistu-toetused/rekonstrueerimise-toetus/>

- keskvalitsuse ja kohalike omavalitsuste hoonete rekonstrueerimine. RKAS korraldas 2010-2013. aastal rekonstrueerimise investeeringute teostamist 540 avaliku kasutusega hoones või hoonekompleksis. Investeeringute kogumaht moodustas 165,6 mln €⁴⁶.
- 2014. aastal valmis 29 500 m² uut või rekonstrueeritud pinda, sellest RKAS-i kaudu ehitati ja finantseeriti 26 100 m². Aastatel 2010-2014 olid valitsussektori investeeringud kokku (koos veel tasumata kapitalirendi maksetega) aastas keskmiselt 228,2 mln €, sellest 66,2 mln € (29%) riigieelarveliste asutuste hoonetesse⁴⁷.

3.3. Avalik-õiguslike asutuste energiatõhusus

3.3.1. Keskvalitsuse hooned (energiatõhususe direktiivi artikkel 5)

Esitage teave köetavate ja jahutatavate keskvalitsuse hoonete avaldatud loetelu kohta (energiatõhususe direktiivi artikli 5 lõige 5, XIV lisa 2. osa punkti 2 esimene lause).

Teave keskvalitsuse asutustest, mille hoonete haldamisel järgitakse hoonete energiatõhususe direktiivi artiklit 5, on koondatud käesoleva dokumendi Lisasse 1.

3.3.2. Muude avalik-õiguslike asutuste hooned (energiatõhususe direktiivi artikkel 5)

(1) Esitage teave võetud või kavandatud meetmete kohta, et innustada avalik-õiguslikke asutusi ja sotsiaalmajadega tegelevaid avalik-õiguslikke asutusi võtma vastu energiatõhususe tegevuskavasid, et avalik-õiguslike asutuste hoonete energiatõhusus võiks olla eeskujuks (energiatõhususe direktiivi artikli 5 lõike 7 punkt a, XIV lisa 2. osa punkti 2 esimene lause).

Kaugkütteseaduse muutmise seaduse eelnõu⁴⁸ § 5¹, mis käsitleb soojusmajanduse arengu kavandamise otsust, sätestab kaugkütte arengukava koostamise kohustuse omavalitsustes, kus kasutatakse kaugkütet. § 5¹(2) kohaselt võtab võrgupiirkonna asukoha kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu vastu võrgupiirkonna soojusmajanduse arengu kavandamise otsuse, kui võrgupiirkonna tootmise aastamaht on väiksem kui 50 000 MWh.

Kohaliku kaugküttemajanduse arengukava keskendub soojuse tootmise ja jaotamise korrastamisele, kuid soojuse tootmise vajaduse hindamisel tuleb muuhulgas arvestada kasutusele võetavaid energiatõhususe meetmeid, sealhulgas ka kaugküttepiirkondades

⁴⁵ Vt ka <http://www.kredex.ee/eramaja/>, <http://www.kredex.ee/eraisik/eraisiku-laenuid-ja-teenused/kodutoetus-lasterikastele-peredele-2/>

⁴⁶ Vt ka <http://www.rkas.ee/co2>

⁴⁷ Rahandusministeerium, oktoober 2015: Riigi kinnisvara valitsemise koondaruanne 2013-2014.

⁴⁸ <http://eelnoud.valitsus.ee/main#vqaRTedb>

asuvates hoonetes. Kohalike kaugkütte arengukava koostamise nõude täitmiseks planeeritakse riiklikku toetusmeedet.

(2) Esitage nende avalik-õiguslike asutuste loetelu, kes on välja töötanud energiatõhususe tegevuskava (energiatõhususe direktiivi XIV lisa 2. osa punkt 3.1).

Avalik-õiguslike asutused ja kohalikud omavalitsused, kes on välja töötanud energiatõhususe tegevuskava, on esitatud Lisas 2.

3.3.3. Avaliku sektori asutuste ostud (energiatõhususe direktiivi artikkel 6)

Esitage teave võetud või kavandatud meetmete kohta, et tagada, et keskvalitsus ostab üksnes suure energiatõhususega tooteid, teenuseid ja hooneid, (energiatõhususe direktiivi artikli 6 lõige 1) ning võetud või kavandatud meetmete kohta, millega innustatakse muid avaliku sektori asutusi toimima samaviisi (*energiatõhususe direktiivi artikli 6 lõige 3, XIV lisa 2. osa punkti 2 esimene lause*).

EnKS § 6 sätestab avaliku sektori asutuste energiatõhusad ostud. EnKS § 6 lõikest 2 lähtudes võeti 09.03.2017 vastu Vabariigi Valitsuse määrus nr 63 „Keskvalitsuse ostetavate toodete, teenuste ja hoonete energiatõhususe nõuded“⁴⁹. Määrus sätestab, et avaliku sektori asutuste ostudel lähtutakse toote energiatõhususklassist või muudest energiatõhususe kriteeriumitest (nt ökodisaini direktiivi või Energy Star programmiga hõlmatud toodete või rehvide ostmise puhul).

3.4. Muud energia lõpptarbimise tõhususe meetmed, sealhulgas tööstuses ja transpordisektoris

(1) Kirjeldage üksikasjalikult olulisi meetmeid energiatõhususe suurendamiseks tööstuses, et saavutada energiatõhususe direktiivi artikli 3 lõikes 1 osutatud riiklikud energiatõhususe eesmärgid (*energiatõhususe direktiivi artikli 24 lõige 2, XIV lisa 2. osa punkti 2 esimene lause*).

Tööstuse energiatõhususe kasvule püütakse Eestis kaasa aidata eelkõige läbi ettevõtete keskkonnateadlikkuse edendamise⁵⁰. Lisaks olemasolevatele meetmetele tööstuses (ettevõtte reinvesteeringud kasumi tulumaksuvabastus), avas Keskkonnaministeerium 2017.

⁴⁹ VV määrus „Keskvalitsuse ostetavate toodete, teenuste ja hoonete energiatõhususe nõuded“, 09.03.2017, <https://www.riigiteataja.ee/akt/110032017016>

⁵⁰ Vt näiteks <http://eco-net.ee/>, <http://www.ekja.ee/>

aasta alguses tööstuse ressursitõhususe meetme⁵¹. Meetme üheks eesmärgiks on energiasäästu saavutamine väikese ja keskmise suurusega tööstusettevõtetes. Ressursitõhususe meetme alla kuulub neli tegevust: teadlikkuse tõstmine, spetsialistide koolitamine, auditite tegemine ja investeerimine. Investeeringu toetus on praeguse seisuga avatud viiele prioriteetsele sektorile:

- Mäetööstus
- Toiduainetööstus
- Puidutööstus
- Paberi- ja tselluloositööstus
- Mineraalsete materjalide töötlemine.

2017. aastal plaanitakse teha uus uuring, mille alusel on võimalik avada taotlemine investeeringuteks ka teistele töötleva tööstuse sektoritele.

Suurettevõtjatele on rakendatud energiaauditi kohustus vastavalt EnKS peatükile 7. EnKS § 27 sätestab nõuded energiaaudititele ja energiajuhtimissüsteemidele ning § 28 sätestab suurettevõtjate kohustuse teha regulaarseid energiaauditeid. Energiaauditi kohustust suurettevõtjatele on täpsemalt käsitletud antud teatise punktis 3.1.2.

(2) Kirjeldage üksikasjalikult olulisi meetmeid energiatõhususe suurendamiseks reisijate- ja kaubaveosektoris, et saavutada energiatõhususe direktiivi artikli 3 lõikes 1 osutatud riiklikud energiatõhususe eesmärgid (*energiatõhususe direktiivi artikli 24 lõige 2, XIV lisa 2. osa punkti 2 esimene lause*).

Riigi tegevused transpordisektoris lähtuvad Riigikogu 19.02.2014 otsusega kinnitatud „Transpordi arengukavast 2014-2020“⁵². Olulisemad meetmed selles kavas, mis mõjutavad energiatõhusust reisijate- ja kaubaveosektoris, on alljärgnevad:

- sundliikumiste asendamine („Transpordi arengukava 2014-2020“ meede 1.1);
- sundliikumiste vähendamine (meede 1.2);
- säästlikuma liikumisviisi eelistamine (meede 1.3);
- intelligentsete transpordisüsteemide arendamine (meede 1.4);
- taastuvate kütuste kasutamise soodustamine teetranspordis (meede 4.1);
- autopargi ökonoomsuse suurendamine (meede 4.2);
- üleriigiliste ühistranspordiühenduste arendamine (meede 5.1);
- regionaalsete ühistranspordiühenduste arendamine (meede 5.2);
- kohalike ühistranspordiühenduste arendamine (meede 5.3);
- ühistranspordi integreerimine ja ligipääsu parandamine (meede 5.4).

⁵¹ Ressursitõhususe meede: <http://www.envir.ee/et/eesmargid-tegevused/keskkonnakorraldus/ressursitohusus>

⁵² Vt ka <https://www.riigiteataja.ee/aktiilisa/3210/2201/4001/arengukava.pdf#>

(3) Esitage andmed energia lõpptarbimise tõhususe muude oluliste meetmete kohta, mis aitavad kaasa riiklike energiatõhususe eesmärkide saavutamisele, kuid mida ei ole riiklikus energiatõhususe tegevuskavas mujal nimetaud (*energiatõhususe direktiivi artikli 24 lõige 2, XIV lisa 2. osa punkti 2 esimene lause*).

Olemasolevatest energiasäästumeetmetest on MKM poolt tellitud analüüs⁵³ Vabariigi Valitsuse 4. juuli 2014. a määrusega nr 296 ja Vabariigi Valitsuse 4. detsembri 2014. a määrusega nr 528 kinnitatud „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020“ alusel rakendatavate meetmete mõjude hindamiseks. Analüüsi viis läbi Ernst & Young Baltic AS. Tuginedes mainitud uuringule, on muud olulised energia lõpptarbimise tõhususe meetmed ja nende läbi saavutatav energiasääst järgnev:

- Kohalike omavalitsuste tänavavalgustussüsteemide rekonstrueerimine. Meetme elluviimise tulemusel on perioodil 2014–2020 tekkiv otsene energiasääst kokku hinnanguliselt umbes 15,7 GWh.
- Koolivõrgu korrastamine: koolivõrgu korrastamise käigus toimuv jätkusuutlike koolide kaasajastamine. Meetme elluviimisel on perioodil 2014–2020 tekkiv otsene energiasääst kokku hinnanguliselt umbes 7,2 GWh.
- Investeeringute toetamine esmatasandi tervisekeskuste infrastruktuuri tõmbekeskustes, tagades kättesaadavad ja mitmekülgsed esmatasandi teenused. Meetme elluviimise tulemusel on perioodil 2014–2020 tekkiv otsene energiasääst kokku hinnanguliselt umbes 9,2 GWh.
- Erihoolekandeesutuste reorganiseerimine. Meetme elluviimise tulemusel on perioodil 2014–2020 tekkiv otsene energiasääst kokku hinnanguliselt umbes 19,5 GWh.
- Eesti T&A rahvusvahelise konkurentsivõime suurendamine ja osalemine üle-euroopalistes teadusalgatustes, institutsionaalne arendusprogramm TA asutustele ja kõrgkoolidele. Meetme elluviimise tulemusel on perioodil 2014–2020 tekkiv otsene energiasääst kokku hinnanguliselt umbes 11 GWh.
- Efektiivne soojusenergia tootmine ja ülekanne, kaugküttekatelde renoveerimine ja kütuse vahetus. Meetme elluviimise tulemusel perioodil 2014–2020 tekkiv otsene primaarenergia sääst kokku hinnanguliselt umbes 23 GWh. Teiseks meetmeks siin valdkonnas on amortiseerunud ja ebaefektiivse soojusenergia renoveerimine, mille elluviimise tulemusel on perioodil 2014–2020 tekkiv otsene primaarenergia sääst kokku hinnanguliselt umbes 148 GWh.

⁵³ Ernst & Young Baltic AS „EL-i struktuurivahenditest rahastatud meetmete mõju riigi energiamajanduse eesmärkide täitmisele“ (märts 2017)

https://www.mkm.ee/sites/default/files/ey_mkm_energiamajandus_lopparuanne.pdf

3.5. Kütte ja jahutuse tõhususe edendamine

3.5.1. Põhjalik hindamine (energiatõhususe direktiivi artikkel 14)

(1) Esitage teises ja järgmistes riiklikes energiatõhususe tegevuskavades hinnang, kuidas on edenenud artikli 14 lõikes 1 osutatud tõhusa koostootmise ja tõhusa kaugkütte ja -jahutuse kohaldamise võimaluste põhjaliku hindamise rakendamine (energiatõhususe direktiivi artikli 14 lõige 1, XIV lisa 2. osa punkt 3.4).

Eesti esitas 26. veebruaril 2016. aastal Komisjonile direktiivi artikli 14 lõikes 1 osutatud koostootmise ja tõhusa kaugkütte ja -jahutuse kohaldamise võimaluste põhjaliku hindamise.

Hindamises välja toodud võimalustest on kolm koostootmisjaama juba töös ning jätkub teiste võimaluste edasine rakendamine.

(2) Kirjeldage menetlust ja metoodikat, mida kasutatakse energiatõhususe direktiivi IX lisa kohase kulude-tulude analüüsi koostamisel (energiatõhususe direktiivi artikli 14 lõige 3, IX lisa 1. osa viimane lõik, XIV lisa 2. osa punkti 2 esimene lause).

EnKS peatükk 4, § 10 kirjeldab tõhusa koostootmisjaama kulude ja tulude hindamise analüüsi. Kaitiste tõhusaks koostootmisjaamaks muutmise kulude ja tulude analüüsi miinimumnõuded on sätestatud majandus- ja taristuministri määrusega nr 13⁵⁴, mis võeti vastu 6. märtsil 2017. aastal. Mainitud määruse § 2 sätestab üldnõuded, milleks on:

- Analüüsis kasutatakse diskontomäärana Konkurentsiameti soojuse piirhinna kooskõlastamisel kasutatavat kaalutud keskmist kapitali hinda.
- Kui kavandatakse sellise kaitise ehitamist või rekonstrueerimist, mille toodetud soojusenergiat ei kasutata majanduslikult otstarbekalt, võrreldakse kavandatavat või rekonstrueeritavat kaitist võrdväärse, sama elektri- või soojusenergia kogust tootva, kuid heitsoojuse tagastusega kaitisega, mis toodab soojust tõhusa koostootmise režiimis kohalikuks tarbimiseks või jaotamiseks kaugkütte võrgu kaudu.
- Analüüs põhineb kavandatava või rekonstrueeritava kaitise ja võrreldava tõhusa koostootmisjaama kirjeldusel elektri- ja soojusvõimsusest, kasutatava kütuse liigist, kavandatavast kasutusest ja kavandatavast töötundide arvust aastas, asukohast ning elektri- ja soojusenergia tootmismahust.
- Analüüs sisaldab majandusanalüüsi, mis hõlmab kaitisesse investeerimisest ja kaitimisest tulenevaid rahavoo tehinguid kajastavat finantsanalüüsi.

⁵⁴ Kaitiste tõhusaks koostootmisjaamaks muutmise kulude ja tulude analüüsi miinimumnõuded, 6.03.2017, <https://www.riigiteataja.ee/akt/110032017013>

- Positiivse tulude ja kulude tulemusega projekti majandusanalüüsis ületab diskonteeritud tulude summa diskonteeritud kulude summat.
- Käitise teenindatava piirkonna määramisel lähtutakse lähedal asuvatest olemasolevatest ja võimalikest uutest soojuskoormustest. Analüüsis võrreldakse käitise teenindatava piirkonna energiahinda kavandatava või rekonstrueeritava käitise energiahinnaga.

Sama määruse § 3 sätestab miinimumnõuded soojuskoormuse arvestamiseks.

3.5.2. Muud meetmed, mis tagavad tõhusa kütte ja jahutuse (energiatõhususe direktiivi artikkel 14)

Kirjeldage meetmeid, strateegiat ja poliitikat, sealhulgas riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi programme ja kavasid, mille eesmärk on arendada tõhusa koostootmise, tõhusa kaugkütte ja -jahutuse, muude tõhusate kütte- ja jahutussüsteemide ning heitsoojusest ja taastuvatest energiaallikatest saadava soojus- ja jahutusenergia kasutamise majanduslikke võimalusi (*energiatõhususe direktiivi artikli 14 lõiked 2 ja 4 ja XIV lisa 2. osa punkti 2 esimene lause*).

Eestis rakendatavad meetmed, mille eesmärk on arendada tõhusa koostootmise, tõhusa kaugkütte ja -jahutuse, muude tõhusate kütte- ja jahutussüsteemide ning heitsoojusest ja taastuvatest energiaallikatest saadava soojus- ja jahutusenergia kasutamise majanduslikke võimalusi:

- riiklik regulatsioon:
 - toetusmeetmed elektrituruseaduses suure efektiivsusega koostootmisjaamadele (võrku antud elektri kogusest lähtuv tegevustoetus);
 - kaugkütteseaduse alusel kaugküttepiirkondade kehtestamise võimalus kohalikele omavalitsustele, mis välistab põhjendatud juhul kaugküttesüsteemide konkurentsi teiste energiakandjatega piirkondades, kus on või kuhu planeeritakse kaugkütet);
 - planeeritav kaugkütte arengukavade koostamise kohustus kohalikele omavalitsustele, kus kasutatakse kaugkütet⁵⁵;
- rahastamiskavad:
 - SA Keskkonnainvesteeringute Keskus poolt rakendatavad riiklikud toetusskeemid⁵⁶ kaugküttemajanduse kaasajastamiseks, mille tulemusena on valminud 9 koostootmisjaama (56 MW_{th} / 11 MW_{el});

⁵⁵ Vt ka <http://www.riigikogu.ee/?op=ems&page=eelnou&eid=f37107db-fb77-4e68-8689-67a9702f43ad&>

⁵⁶ Rahastatud projektide info on avaldatud: <https://www.kik.ee/et/rahastatud-projektid#edit-field-maakond-tid-i18n%3Dnull%26edit-field-taotlusvoor-value%3D%26edit-field-rahastusallikas-tid-i18n%3Dnull%26edit-field-valdkonnagrupp-tid-i18n%3Dnull%26edit-title%3D%26edit-field-toetuse-saajanimi-value%3D%26edit-field-aasta-tid-i18n%3Dnull%26edit-field-with-research-value-i18n-1%3D1%26edit-field-with-research-value-i18n%3Don%26edit-sort-by%3Dtitle%26edit-sort-order%3DDESC>

- käivitatud on toetusmeede kaugküttevõrkude kaasajastamiseks, mida rahastatakse „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskavas 2014-2020“. Toetusmeetme info on avaldatud Keskkonnainvesteeringute Keskuse veebileheküljel⁵⁷.

3.6. Energia muundamine, ülekandmine, jaotamine ja nõudlusele reageerimine

3.6.1. Võrgutariifides ja õigusnormides käsitletavat energiatõhususe kriteeriumid (energiatõhususe direktiivi artikkel 15)

(1) Kirjeldage kavandatud või vastuvõetud meetmeid, millega tagatakse tariifides olevate negatiivsete stiimulite kõrvaldamine, mis kahjustavad elektrienergia tootmise, ülekandmise, jaotamise ja tarnimise üldist tõhusust või mis võivad takistada nõudlusele reageerimise kasutamist turgude tasakaalustamiseks ja abiteenuste hankimiseks (energiatõhususe direktiivi artikli 15 lõige 4 ja XIV lisa 2. osa punkti 2 esimene lause).

Olemasolevad meetmed, millega tagatakse tariifides olevate negatiivsete stiimulite kõrvaldamine, mis kahjustavad elektrienergia tootmise, ülekandmise, jaotamise ja tarnimise üldist tõhusust või mis võivad takistada nõudlusele reageerimise kasutamist turgude tasakaalustamiseks ja abiteenuste hankimiseks:

- EnKS peatükk 4, §7 sätestab energiatõhususe meetmed energia muundamisel, ülekandel ja jaotusel;
- valdkondlike õigusaktide toime jälgimine MKM energeetikaosakonna poolt ja vajadusel õigusaktide korrigeerimine. Energeetika-alaste õigusaktide toime jälgimine ja toime hindamine kuulub MKM energeetikaosakonna põhikirjaliste ülesannete hulka;
- Konkurentsiameti poolt rakendatav „Elektrienergia võrgutasude arvutamise ühtne meetodika“⁵⁸, mis näeb ette võrgutasude kujundamise põhimõtted. Meetodika kirjeldab, milliseid meetodeid kasutades teostab Konkurentsiamet võrgukadude analüüsi. Võrgukadude analüüsi põhjal määratakse prognoositavad võrgukaod, mida arvestatakse võrguettevõtja võrgutasus. Ühtlasi sätestab meetodika, et kulude osas võib Konkurentsiamet sätestada (läbi tegevusloa tingimuste) ettevõtjale arenduskohustuse konkreetseks ajaperioodiks tehnilise efektiivsuse tõstmiseks.

(2) Kirjeldage kavandatud või vastuvõetud meetmeid, et luua võrguettevõtjatele stiimulid infrastruktuuri ülesehituse ja toimimise tõhususe parandamiseks (energiatõhususe direktiivi artikli 15 lõige 4, XIV lisa 2. osa punkti 2 esimene lause).

⁵⁷ <https://www.kik.ee/et/toetatav-tegevus/efektiivne-soojusenergia-tootmine-ja-ulekanne>

⁵⁸ <http://www.konkurentsiamet.ee/?id=18288>

Olemasolevad meetmed, et luua võrguettevõtjatele stiimulid infrastruktuuri ülesehituse ja toimimise tõhususe parandamiseks:

- Konkurentsiameti poolt rakendatav „Elektrienergia võrgutasude arvutamise ühtne metoodika“. Metoodika sätestab, et kulude osas võib Konkurentsiamet kindlaks määrata (läbi tegevusloa tingimuste) ettevõtjale arenduskohustuse konkreetseks ajaperioodiks tehnilise efektiivsuse tõstmiseks.

(3) Kirjeldage kavandatud või vastuvõetud meetmeid, millega tagatakse, et tariifid võimaldavad tarnijatel parandada tarbijate osalemist süsteemi tõhususe suurendamises, sh nõudlusele reageerimises (*energiatõhususe direktiivi artikkel 15 lõige 4, XIV lisa 2. osa punkti 2 esimene lause*).

Olemasolevad meetmed, millega tagatakse, et tariifid võimaldavad tarnijatel parandada tarbijate osalemist süsteemi tõhususe suurendamises:

- elektrienergia ühiku maksumuse diferentseerimine sõltuvalt tarbimise ajahetkest. Elektrienergia müüjad pakuvad tarbijatele kahetariifseid pakette, milles eristatakse päevast ja öist elektri hinda;
- tehnilise võimaluse olemasolul saavad tarbijad osta elektrienergiat tunnipõhiselt. Tunnipõhisel ostmisel saavad tarbijad otsustada, kuidas enda tarbimist hajutada või asetada ajaperioodi lõikes. Tehnilist võimalust selliseks elektrienergia ostuks suurendab kauglugemisseadmete paigaldamine (vt ka osas 3.1.3 elektrituruseaduse kohta märgitud).

3.6.2. Nõudlusele reageerimise hõlbustamine ja edendamine (*energiatõhususe direktiivi artikkel 15*)

Esitage teave muude vastuvõetud või kavandatud meetmete kohta, mille eesmärk on võimaldada ja arendada nõudlusele reageerimist, sealhulgas dünaamilist hinnakujundust toetavaid tariife käsitlevate meetmete kohta (*energiatõhususe direktiivi XI lisa punkt 3, XIV lisa 2. osa punkt 3.6*).

Teave muude meetmete kohta, mille eesmärk on võimaldada ja arendada nõudlusele reageerimist, sealhulgas dünaamilist hinnakujundust toetavaid tariife:

- Perioodil 01.12.2013-10.11.2015 viidi põhivõrguettevõtja AS Elering algatusel ja Norra-Eesti koostööprogrammi „Keskkonnasõbraliku innovatsiooni arendamine info- ja kommunikatsioonitehnoloogia abil“ kaasrahastamisel ellu projekt „Energy data feed platform“⁵⁹. Selle projekti raames kujundati andmeportaal (Estfeed), mille abiga saavad nii organisatsioonid kui ka eraisikud korraldada oma energiatarbimist tõhusamalt. Estfeed'i saab kasutada energia tarbimise seireks ja

⁵⁹ Vt ka <http://estfeed.ee/>

haldamiseks. Platvorm võimaldab kahepoolset suhtlust elektrivõrguga ja andmevoogu efektiivsemaks energia tarbimiseks.

3.6.3. Energiatõhususega arvestamine võrgu kavandamisel ja õigusnormide koostamisel (energiatõhususe direktiivi artikkel 15)

Kirjeldage riigi gaasi- ja elektrivõrkude infrastruktuuri energiatõhususe võimaluste hindamise edenemist ning vastuvõetud ja kavandatud meetmeid ja investeeringuid võrgu infrastruktuuri energiatõhususe kulutasuvaks parandamiseks. Esitage meetmete rakendamise ajakava (*energiatõhususe direktiivi artikli 15 lõige 2, XIV lisa 2. osa punkt 3.5*).

EnKS peatükk 4, §7 sätestab energiatõhususe meetmed energia muundamisel, ülekandel ja jaotusel. Sama paragrahvi lõige 1 kohustab ülekande- ja jaotusvõrguettevõtjaid määrama kindlaks oma võrgu energiatõhususe parandamise meetmed, vajalikud investeeringud ja nende kasutuselevõtu ajakava ning esitama nendest ülevaate energiasäästu koordinaatorile.

LISAD

Lisa 1: Keskkvalitsuse asutused, millele kohaldub direktiivi 2012/27/EL artikkel 5

Lisa 2: Avalik-õiguslike asutuste loetelu, kes on välja töötanud energiatõhususe tegevuskava

Lisa 1: Keskvalitsuse asutused, millele kohaldub direktiivi 2012/27/EL artikkel 5

Tuginedes riigihangete direktiivi 2004/18/EÜ IV Lisale, on keskvalitsuse asutused, millele kohaldub direktiivi artikkel 5, loetelu alljärgnev:

7 juhtivat riigiinstitutsiooni:

1. Vabariigi Presidendi kantselei;
2. Riigikogu kantselei;
3. Riigikohus;
4. Riigikontroll;
5. Õiguskantsler;
6. Riigiprokuratuur;
7. Riigikantselei;

11 ministeeriumi:

8. Haridus- ja Teadusministeerium;
9. Justiitsministeerium;
10. Kaitseministeerium;
11. Keskkonnaministeerium;
12. Kultuuriministeerium;
13. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium;
14. Põllumajandusministeerium;
15. Rahandusministeerium;
16. Siseministeerium;
17. Sotsiaalministeerium;
18. Välisministeerium

31 ametit:

19. Riigiprokuratuur
20. Teabeamet
21. Maa-amet
22. Metsakaitse- ja Metsauenduskeskus
23. Muinsuskaitseamet
24. Patendiamet
25. Tarbijakaitseamet
26. Riigihangete Amet
27. Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet
28. Veterinaar- ja Toiduamet
29. Konkurentsiamet
30. Maksu –ja Tolliamet
31. Statistikaamet
32. Kaitsepolitsei
33. Kodakondsus- ja Migratsiooniamet
34. Piirivalveamet
35. Politsei
36. Eesti Kohtuekspertiisi Instituut
37. Keskkriminaalpolitsei

38. Päästeamet
39. Ravimiamet
40. Sotsiaalkindlustusamet
41. Tööturuamet
42. Tervishoiuamet
43. Lennuamet
44. Maanteeamet
45. Veeteede Amet
46. Julgestuspolitsei
47. Kaitseressursside Amet
48. Kaitseväge Logistikakeskus
49. Tehnilise Järelevalve Amet

6 inspeksiooni:

50. Keeleinspeksioon;
51. Keskkonnainspeksioon;
52. Andmekaitse Inspeksioon;
53. Tööinspeksioon
54. Taimetoodangu Inspeksioon
55. Tervisekaitseinspeksioon

Riigi kinnisvararegister

Informatsiooni riigi omandis ja kasutuses oleva kinnisvara kohta on kantud avalikku riigi kinnisvararegistrisse, mis on avaldatud <https://riigivara.fin.ee/kvr/>. Riigi kinnisvararegister on sidustatud riikliku ehitisregistriga <http://www.ehr.ee/>,st iga konkreetse registrisse kantud objekti puhul on kinnisvararegistris avaldatud ka viide selle objekti kirjele ehitisregistrisse. Energiamärgiste andmed on avaldatud riiklikus ehitisregistris.

Lisa 2: Avalik-õiguslike asutuste loetelu, kes on välja töötanud energiatõhususe tegevuskava¹

Nr.	Asutuse nimi	Projekti nimi	Saavutusmäär sihttasemest (kumulatiivne info) ²
1	Abja Vallavalitsus	Abja vallas Abja-Paluoja linna soojusmajanduse arengukava aastateks 2016 - 2026	100,00%
2	Ahja Vallavalitsus	Ahja valla soojamajanduse arengukava koostamine	100,00%
3	Anija Vallavalitsus	Anija vallas Kehra-Lehtmetsa ning Alavere kaugküttepiirkondade soojamajanduse arengukava koostamine	100,00%
4	Antsla Vallavalitsus	Antsla valla soojamajanduse arengukava aastateks 2016-2026 koostamine	100,00%
5	Aseri Vallavalitsus	Aseri valla soojamajanduse arengukava aastateks 2016-2026 koostamine	100,00%
6	Avinurme Vallavalitsus	Avinurme ja Ulvi võrgupiirkonna soojusmajanduse arengukava koostamine 2016-2026	100,00%
7	Harku Vallavalitsus	Harku aleviku kaugküttepiirkonna soojamajanduse arengukava koostamine	100,00%
8	Harku Vallavalitsus	Tabasalu aleviku kaugküttepiirkonna soojamajanduse arengukava koostamine	100,00%
9	Imavere Vallavalitsus	Imavere küla soojamajanduse arengukava koostamine	100,00%
10	Juuru Vallavalitsus	Juuru valla Juuru ja Järlepa kaugküttepiirkondade soojusmajanduse arengukavade koostamine aastateks 2015-2025	100,00%
11	Jõelähtme Vallavalitsus	Kostivere aleviku soojusmajanduse arengukava	100,00%
12	Jõelähtme Vallavalitsus	Loo aleviku soojusmajanduse arengukava koostamine	100,00%
13	Jõgeva Linnavalitsus	Jõgeva soojusmajanduse arengukava koostamine	100,00%
14	Järva-Jaani Vallavalitsus	Järva-Jaani valla energeetika arengukava Järva-Jaani alevi soojamajanduse arengukava 2016-2016 koostamine	100,00%
15	Kadrina Vallavalitsus	Kadrina aleviku, Hulja aleviku ja Kihlevere küla kaugküttepiirkonna soojamajanduse arengukava koostamine aastateks 2016-2026	100,00%
16	Kallaste Linnavalitsus	Kallaste linna soojusmajanduse arengukava koostamine	100,00%
17	Kambja Vallavalitsus	Kambja aleviku soojusmajanduse arengukava	100,00%
18	Kanepi Vallavalitsus	Kanepi aleviku soojusmajanduse arengukava koostamine	100,00%
19	Kehtna Vallavalitsus	Kehtna valla Kaerepere aleviku soojusmajanduse arengukava 2017-2027 koostamine	

¹ Andmed pärinevad struktuuritoetuse infosüsteemist 2017. a seisuga.

² 100% või 200% puhul on projekt lõppenud. Tühja koha korral on projekt veel käimas.

20	Keila Linnavalitsus	Keila linna soojusmajanduse arengukava 2016 - 2026 koostamine	100,00%
21	Keila Vallavalitsus	Keila valla soojamajanduse arengukava 2015-2025 koostamine	100,00%
22	Kernu Vallavalitsus	Kernu valla soojamajanduse arengukava koostamine	100,00%
23	Kiili Vallavalitsus	Kiili valla soojusmajanduse arengukava 2017-2030 koostamine	
24	Kiviõli Linnavalitsus	Kiviõli linna soojusmajanduse arengukava koostamine	100,00%
25	Kohila Vallavalitsus	Kohila valla soojusmajanduse arengukava kaasajastamine	100,00%
26	Kohtla-Järve Linnavalitsus	Kohtla-Järve linna soojusmajanduse arengukava aastateks 2015-2025	100,00%
27	Koigi Vallavalitsus	Koigi ja Päinurme küla soojusmajanduse arengukava 2016-2026	100,00%
28	Koonga Vallavalitsus	Koonga valla soojamajanduse arengukava koostamine	100,00%
29	Kose Vallavalitsus	Kose valla soojusmajanduse arengukava koostamine	100,00%
30	Kunda Linnavalitsus	Kunda soojamajanduse arengukava aastateks 2015-2025	100,00%
31	Kuusalu Vallavalitsus	Kuusalu valla Kuusalu ja Kolga kaugküttepiirkondade soojusmajanduse arengukavad aastateks 2015-2025	100,00%
32	Kõlleste Vallavalitsus	Kõlleste valla Krootuse küla soojusmajanduse arengukava 2017-2030 koostamine	100,00%
33	Laekvere Vallavalitsus	Laekvere aleviku soojamajanduse arengukava aastateks 2016 - 2026 koostamine.	100,00%
34	Laheda Vallavalitsus	Laheda valla soojamajanduse arengukava 2017-2030 koostamine	100,00%
35	Leisi Vallavalitsus	Leisi valla, Pärsama kaugkütte võrgupiirkonna soojamajanduse arengukava 2016 - 2026 koostamine	100,00%
36	Lihula Vallavalitsus	Lihula linna soojusmajanduse arengukava koostamine	100,00%
37	Luunja Vallavalitsus	Luunja valla soojusmajanduse arengukava koostamine	200,00%
38	Lääne-Nigula Vallavalitsus	Linnamäe piirkonna soojusmajanduse arengukava koostamine	100,00%
39	Lääne-Nigula Vallavalitsus	Palivere kaugkütte piirkonna soojusmajanduse arengukava koostamine	100,00%
40	Lääne-Nigula Vallavalitsus	Taebla piirkonna soojusmajanduse arengukava koostamine	100,00%
41	Lääne-Saare Vallavalitsus	Lääne - Saare valla Kaarma, Kärla ja Lümanda piirkondade soojusmajanduse arengukavade koostamine aastateks 2016-2026	100,00%
42	Lüganuse Vallavalitsus	Püssi linna kaugkütte piirkonna soojamajanduse arengukava koostamine	100,00%
43	Martna Vallavalitsus	Martna valla Martna küla kaugküttepiirkonna soojamajanduse arengukava koostamine aastateks 2016-2025	100,00%
44	Mooste Vallavalitsus	Mooste aleviku kaugküttepiirkonna arengukava koostamine aastateks 2016-2026	100,00%
45	Muhu Vallavalitsus	Muhu valla soojusmajanduse arengukava aastateks 2016-2030 koostamine	

46	Mustvee Linnavalitsus	Mustvee linna soojusmajanduse arengukava 2017-2030 koostamine	100,00%
47	Mõisaküla Linnavalitsus	Mõisaküla linna soojusmajanduse arengukava aastateks 2015 - 2025	100,00%
48	Mäetaguse Vallavalitsus	Mäetaguse valla Mäetaguse aleviku ja Kiikla küla soojusmajanduse arengukava 2017-2030 koostamine	
49	Narva-Jõesuu Linnavalitsus	Narva-Jõesuu linna kaugküttepiirkonna soojamajanduse arengukava koostamine aastateks 2016-2025	
50	Nõo Vallavalitsus	Nõo valla soojusmajanduse arangukava koostamine	100,00%
51	Orissaare Vallavalitsus	Orissaare aleviku soojamajanduse arengukava koostamine	100,00%
52	Otepää Vallavalitsus	Otepää valla soojamajanduse arengukava kaasajastamine	100,00%
53	Paide Vallavalitsus	Tarbja võrgupiirkonna soojamajanduse arengukava koostamine	100,00%
54	Palamuse Vallavalitsus	Palamuse valla soojamajanduse arengukava	
55	Paldiski Linnavalitsus	Paldiski linna soojusmajanduse arengukava	100,00%
56	Puhja Vallavalitsus	Soojamajanduse arengukava koostamine Puhja aleviku kaugkütte võrgupiirkonnale, Ulila alevikule ja Räämsi külale	100,00%
57	Puurmani Vallavalitsus	Puurmani valla soojusmajanduse arengukava 2017-2030 koostamine	100,00%
58	Põltsamaa Linnavalitsus	Põltsamaa linna soojusmajanduse arengukava 2016-2026	100,00%
59	Põltsamaa Vallavalitsus	Adavere aleviku soojusmajanduse arengukava koostamine	100,00%
60	Põlva Vallavalitsus	Põlva valla soojamajanduse arengukava koostamine aastateks 2015-2030	100,00%
61	Põide Vallavalitsus	Põide valla Tornimäe ja Kärneri külade soojamajanduse arengukava koostamine	100,00%
62	Raasiku Vallavalitsus	Raasiku valla soojusmajanduse arengukava 2015-2025	100,00%
63	Rae Vallavalitsus	Rae valla Jüri aleviku kaugküttepiirkonna soojusmajanduse arengukava koostamine	100,00%
64	Rae Vallavalitsus	Rae valla Peetri aleviku kaugküttepiirkondade soojusmajanduse arengukavade koostamine	100,00%
65	Rae Vallavalitsus	Rae valla Pildiküla, Rae küla ja Lehmja küla kaugküttepiirkonna soojusmajanduse arengukavade koostamine	100,00%
66	Rae Vallavalitsus	Rae valla Vaida aleviku kaugküttepiirkonna soojusmajanduse arengukavade koostamine	100,00%
67	Rakke Vallavalitsus	Rakke valla soojamajanduse arengukava aastateks 2016 - 2026 koostamine	100,00%
68	Rakvere Linnavalitsus	Rakvere linna kaugküttepiirkonna soojamajanduse arengukava koostamine aastateks 2016-2026	100,00%
69	Rapla Vallavalitsus	Alu aleviku soojusmajanduse arengukava koostamine	100,00%
70	Rapla Vallavalitsus	Rapla linna soojusmajanduse arengukava koostamine	100,00%
71	Ridala Vallavalitsus	Ridala valla Uuemõisa kaugküttepiirkonna soojamajanduse arengukava koostamine aastateks 2015-2025	100,00%

72	Roosna-Alliku Vallavalitsus	Roosna-Alliku aleviku soojusmajanduse arengukava 2016-2026 koostamine	100,00%
73	Rõngu Vallavalitsus	Rõngu ja Käärdi alevike kaugküttepiirkonna soojusmajanduse arengukavad	100,00%
74	Rõuge Vallavalitsus	Rõuge aleviku kaugkütte arengukava koostamine	100,00%
75	Räpina Vallavalitsus	Räpina valla Räpina, Ruusa, Linte ja Ristipalo soojamajanduse arengukava kaasajastamine aastaks 2016-2026	100,00%
76	Saare Vallavalitsus	Saare valla soojusmajanduse arengukava 2017-2027 koostamine	100,00%
77	Salme Vallavalitsus	Salme aleviku soojusmajanduse arengukava koostamine	100,00%
78	Sangaste Vallavalitsus	Sangaste valla soojamajanduse arengukava aastateks 2016 - 2026	100,00%
79	Saue Linnavalitsus	Saue linna kaugküttepiirkonna soojusmajanduse arengukava 2015-2025	100,00%
80	Saue Vallavalitsus	Saue valla Laagri aleviku kaugküttepiirkonna soojusmajanduse arengukava 2015-2025 koostamine	100,00%
81	Sauga Vallavalitsus	Sauga valla kaugküttepiirkonna soojusmajanduse arengukava koostamine	100,00%
82	Suure-Jaani Vallavalitsus	Suure-Jaani valla Suure-Jaani, Olustvere ja Sürgavere kaugküttepiirkondade arengukava koostamine aastateks 2016-2025	100,00%
83	Sõmeru Vallavalitsus	Sõmeru valla soojamajanduse arengukava aastateks 2016 - 2026 koostamine	100,00%
84	Tabivere Vallavalitsus	Tabivere aleviku kaugkütte võrgupiirkonna soojusmajanduse arengukava koostamine	100,00%
85	Tallinna Kommunaalamet	Kadrioru kaugkütte võrgupiirkonna soojusmajanduse arengukava	
86	Tallinna Kommunaalamet	Merirahu kaugkütte võrgupiirkonna soojusmajanduse arengukava koostamine	100,00%
87	Tartu Vallavalitsus	Soojamajanduse arengukava koostamine Lähte aleviku kaugkütte võrgupiirkonnale	100,00%
88	Tarvastu Vallavalitsus	Mustla kaugkütte võrgupiirkonna soojamajanduse arengukava aastateks 2016 - 2026 koostamine	100,00%
89	Tootsi Vallavalitsus	Tootsi valla soojamajanduse arengukava aastateks 2016-2026 koostamine	100,00%
90	Tori Vallavalitsus	Tori valla soojusmajanduse arengukava 2017-2030 koostamine	100,00%
91	Tudulinna Vallavalitsus	Tudulinna aleviku soojamajanduse arengukava koostamine	100,00%
92	Tõrva Linnavalitsus	Tõrva linna soojusmajanduse arengukava koostamine	200,00%
93	Tähtvere Vallavalitsus	Tähtvere valla Ilmatsalu ja Märja võrgupiirkondade soojusmajanduse arengukava 2017-2030	
94	Türi Vallavalitsus	Türi valla Oisu aleviku soojamajanduse arengukava	100,00%
95	Türi Vallavalitsus	Türi valla Türi-Alliku küla soojusmajanduse arengukava	100,00%
96	Türi Vallavalitsus	Türi valla Türi linna soojamajanduse arengukava	100,00%
97	Valgjärve Vallavalitsus	Valgjärve valla soojusmajanduse arengukava koostamine	100,00%

98	Vasalemma Vallavalitsus	Vasalemma valla soojamajanduse arengukava koostamine	100,00%
99	Vastseliina Vallavalitsus	Vastseliina soojusmajanduse arengukava koostamine aastateks 2015-2025	100,00%
100	Viimsi Vallavalitsus	Viimsi valla soojamajanduse arengukava koostamine aastateks 2016-2026	100,00%
101	Viljandi Vallavalitsus	Päri ja Ramsi kaugküttepiirkonna võrgupiirkondade arengukavade koostamine aastateks 2016-2026	100,00%
102	Viljandi Vallavalitsus	Viiratsi ja Vana-Võidu kaugküttepiirkonna võrgupiirkondade arengukavade koostamine aastateks 2016-2026	100,00%
103	Vinni Vallavalitsus	Vinni valla soojusmajanduse arengukava aastateks 2016-2026	100,00%
104	Võhma Linnavalitsus	Võhma linna soojusmajanduse arengukava koostamine	100,00%
105	Võnnu Vallavalitsus	Võnnu valla Võnnu aleviku soojusmajanduse arengukava	100,00%
106	Võru Linnavalitsus	Võru linna Laane võrgupiirkonna ja perspektiivsete võrgupiirkondade soojusmajanduse arengukava koostamine	100,00%
107	Võru Linnavalitsus	Võru linna Võrukivi võrgupiirkonna soojusmajanduse arengukava koostamine	100,00%
108	Võru Vallavalitsus	Võru valla soojusmajanduse arengukava 2015-2025 koostamine	100,00%
109	Väike-Maarja Vallavalitsus	Vao ja Triigi külade kaugkütte võrgupiirkonna soojamajanduse arengukavade aastateks 2016-2026 koostamine	100,00%
110	Väike-Maarja Vallavalitsus	Väike-Maarja aleviku kaugkütte võrgupiirkonna soojamajanduse arengukava aastateks 2016-2026 koostamine	100,00%
111	Vändra Alevivalitsus	Vändra alevi soojamajanduse arengukava koostamine	100,00%
112	Väätsa Vallavalitsus	Väätsa valla Väätsa aleviku soojusmajanduse arengukava 2017-2030 koostamine	100,00%
113	Ülenurme Vallavalitsus	Ülenurme valla Ülenurme, Tõrvandi ja Uhti võrgupiirkondade soojusmajanduse arengukavade koostamine	100,00%